novi glas

Časopis Hrvatskoga akademskoga kluba

broj 03 - 2015

NOVI GLAS 3 2015

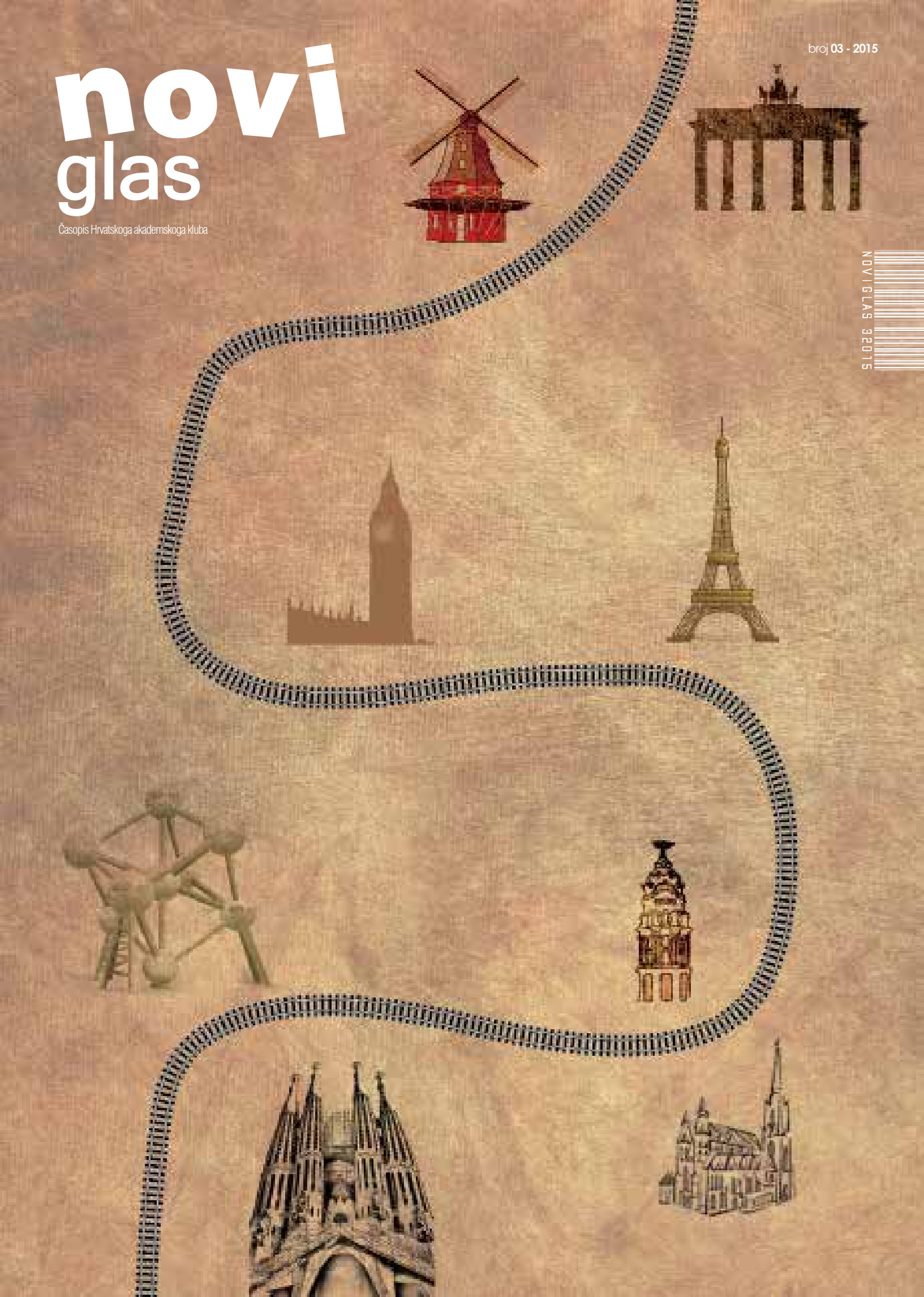

SADRŽAJ

Uvodni članak 03

Farski factsheet & intervju s fra Jelićem 04

Jezuš i Čarlie Fara u krizi 06

Jezuš i ja 07

Mlad, bedav i u Hrvatskoj Gdje? Kako? Kada? 08

Interview: Gerhard Steier 14

Dica bez granice 16

Der Krowod in mir 17

18 Radio OP

20 Hakovska večer: HAK the finals

21 Hakovci na MEN-seminaru u Rumunjskoj

21 MEN Kampanja

22 #gradHrv

23 Kratke novosti

IMPRESUM

novi glas

Vlasnik i izdavač
HAK. Hrvatski akademski klub
Schwindgasse 14 /4 1040 Beč

Tel: 0043 (0)1 - 504 63 54
Fax: 0043 (0)1 - 504 63 54 9
E-mail: info@hakovci.org

Glavni uredniki
Viktoria Wagner
Florian Wagner
novi.glas@hakovci.org

Suradniki
Florian Wagner
Hommes fatales
Julian Himmelbauer
Katja Wukovits
Matthias Wagner
Michael Hirschler
Viktoria Wagner

Sve o DM-u:
Lukas Kornfeind

Korektura
Zrinka Kinda

Layout
Nikola Znaor

Tisak
Wograndl Druck GmbH.
Druckweg 1
A - 7210 Mattersburg

Ekspedit
Motivirani HAKleri

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

UVODNE RIČI GLAVNIH UREDNIKOV NOVOGA GLASA

Draga štiteljica, dragi štitelj!

Ljetni prazniki su skoro mimo, pred vrati stoji najprvo Dan mladine, a kratko po tim početak novoga semestra. Ufamo se, da ste uživali u slobodnom vrimenu, putovali, svečevali i se odmorili od zadnjega semestra. Oblikovanje praznikov je za svakoga različno.
Michael je na primjer bio na seminaru za latinski jezik u Bavariji. Zašto za njega latinski jezik nije mrtav i što je doživio na seminaru, piše na strani XY. Marija, Lukas i Diana su bili na Diversity festivalu u Bautzenu, kade su bili pjevanje, plesanje, glumljenje i poezija na manjinskom jeziku na programu. Već o tom na stranici XY. A mi dva, vaši glavni uredniki, smo putem InterRaila putovali tri tajedne kroz Europu. Na strani XY si morete preštati, što smo se naučili i na što morate paziti, ako morebit i vi koč kanite na ov način putovati. Katja je jur čuda u nje žitku putovala. Na strani XY piše, ka iskustva je načinila i što ona savjetuje putnikom.

Početak novoga semestra je za neke od vas morebit i početak študija uopće. Mi vam kanimo olakšati početak študija. Zato smo pitali druge študente, što bi oni rado bili znali, prije nego su počeli študirati, što im ali nigdo nije rekao. Odgovore morete najt na strani XY. Julian će biti učitelj. U njegovom članku na strani XY se bavi s izobrazbom gradišćanskohrvatskih učiteljev i učiteljic i zašto su gradišćanskohrvatske vježbe na Bečanskoj slavistiki tako važne. Učenje gradišćanskohrvatskoga jezika je i glavna tema intervjua ovoga izdanja na strani XY: Michael je strefio Michaela Navratila, ki se je učio gradišćanskohrvatski kot tudji jezik.

15 ljet jur stoju dvojezične table u Gradišću. Mali rezime o tom, što država još mora za narodne grupe učiniti, što sami moramo doprinesti i kako u drugi država izgleda, piše Florian na strani XY. I dodatno: Što veli neki mladi, ki se ne more spomenuti na druge seoske table, nego samo na dvojezične.

Jezična kompetencija: Je ona zaista slaba, ili se jednostavno ne koristi? O stanju jezika kod narašćaja našega naroda piše Matthias, ki je u HKD-u uvezan u ljetne tečaje. Samo toliko: Morebit se neki problemi zaista daju rješiti kroz inzerate.

Hommes fatales su se i u ovom izdanju bavili s ljubavom. Štijte na strani XY o nesrićnoj ljubavi gradišćanskohrvatske divojke!

Dan mladine stoji pred vrati. Informiraj se o Vulkaprodrštofu, o programu i svemu drugomu. Mali tip: Jednostavno obrni ovo izdanje i najt ćes „posebno izdanje", ekskluzivno o Danu mladine!

Vaši,
Florian i Viktoria

De vivo linguae Latinae usu

O jednomu jeziku, o komu se veli da je mrtav

Sredinu julija sam bio diozimatelj na jednom seminaru u Bavarskoj. Sve skupa 25 sudionikov je došlo iz različitih europskih držav, kot npr. iz Nimške, Nizozemske, Norveške i ja iz Austrije. Program je bio jako šarolik i je sadržavao čuda temov – tako smo imali djelaonice, diskusije, razgovore, vježbe … sve u svemu ništa neobičnoga, ako ne bi bila jedna mala, sigurno ne svakidanja razlika: Službeni jezik seminara je bio latinski! Kot jur naslov „Seminarium Latinitatis Vivae" veli, je smisao seminara da se vježba i aktivno koristi latinski jezik, a to na svakom polju. Za organizaciju seminara je odgovorno društvo „Societas Latina", ko ima svoje glavno sjedišće na sveučilišću u Saarbrückenu (Universität des Saarlandes) i se zalaže za podupiranje, očuvanje i razvijanje latinskoga jeziku u našoj dobi. Dvakrat u ljetu organizira društvo seminar, pri kom imaju diozimatelji mogućnost da se pominaju po latinsku i da poboljšaju svoje znanje. I to ne samo pri uri, nego i potom dalje. Tako, da smo se mi diozimatelji medju sobom isto po latinsku pominali – od ručenja početo skroz do večera se nije čuo drugi jezik, nego latinski. Bilo je za mene novo i zanimljivo iskustvo spoznati ljude, ki govoru latinski kot da bi to bio njev drugi materinski jezik. Prem i čitanje i pisanje latinskih tektov nije problem, je bilo govoriti po latinsku čisto ča novoga za mene. Zapravo sam pravao dva, tri dane dokle sam dobio takorekuć „ćut" da se i ja uključim u latinske razgovore. Ali ugodalo mi se je – i bilo je zanimljivo iskustvo. To gluši smišno i nerazumljivo, ali latinski se znaš isto tako naučiti i pominati kotno svaki drugi jezik i se ada zna i još svenek aktivno koristiti – a to ne samo pismeno nego zapravo i usmeno. Iskustvo i ćut, ke dobeneš skroz aktivno hasnovanje, je čuda vridno, jer imaš tako bolji put k jeziku. Svaki, ki se je jur učio jedan strajnski jezik zna, da je velika razlika med čitanjem i govorom: Ti moreš još tako dobro znati čitati i razumiti jezik, ipak nećeš znati govoriti, ako se ne vježbaš aktivno. Ar samo kroz govor dobeneš bolji pristup k jeziku i dostaješ bolju i dobru ćut kako se koristi jezik … i to je bila moja motivacija za ov seminar.

Sigurno kot u svakom jeziku je i u latinskom važno, da se znaju riči i gramatika. Gdo ali sada veli, da moderna konverzacija na latinskom jeziku dandanas nije već moguća, jer fali tomu jeziku moderni vokabular, tomu morem mirno reći da se vara. Različite komisije (najpoznatija je zaklada Latinitas u Vatikanu) imaju zadaću, da prevodu moderne riči u latinski jezik, tako da za svaku modernu stvar i izraz postoji i latinska rič, kot je to npr. telephonum gestabile (mobitel; Handy), pagina domestica (Homepage), autocinetum (automobil; Auto), machina lavatoria (struja za pranje rublja; Waschmaschine), microfurnus (mikrovalna pećnica; Mikrowelle) ili ordinatrum (kompjuter; Computer [PC]).[1]

Kako se ada more reći da je latinski jezik mrtav? Samo malo jezikov postoji, ki imaju ovakovu uspješnu povijest kao latinski: Kot je svakomu od nas poznato, je bio latinski materinski jezik Starih Rimljanov. Prvi pismeni znaki ovoga jezika slišu u 6. stoljeće pr. Kr. Onu dob je bio krug materincev još mali i regionalno ograničen. Ime „latinski jezik" dohadja od starotalijanskoga naroda Latincev (Latiner), ki su stanovali u regiji današnje talijanske provincije Lacijum (tal. Lazio), kade su živili i drugi narodi, med njimi i Rimljani. Oni su se mogli u kratkom času profilirati i vladati prik cijele regije. Kada točno se je to dogodilo, zapravo nije jasno, ali svakomu će biti poznat izreka (Sprichwort), ka se da najbolje zapamtiti nimškim izrazom „753 schlüpfte Rom aus dem Ei." – Jedan datum ki je sigurno lako za zamirkati, ali ki ipak ne sliši istini (jedna činjenica, ku na ovom mjestu ne morem dalje objasniti). Svejedno kako, potvrdjena i dobro poznata činjenica je, da Rimljani nisu samo osvojili cio apeninski poluotok (ada današnju Italiju), nego i u kratkom vrimenu najveći dio ondanšnje poznate zemlje – to znači cijelu regiju okolo Mediteranskoga morja i velik dio Europe isto kotno otok Velike Britanije. Širenjem rimske civilizacije su Rimljani i svoj materinski jezik dalje širili u svi regija, kade su živili. Po propasti Rimljanskoga carstva su se s vrimenom razvijali različiti jeziki iz latinskoga (najpoznatiji su danas oni romanski jeziki, kot francuski talijanski, španjolski, portugalski i rumunjski), ali sada već narodi nisu imali jedan „velik, skupni" jezik, kim su medjusobno mogli komunicirati. Osebito pod franačkim kraljem Karlom Velikim (Frankenkönig Karl der Große, 748.–814. po Kr.) se je latinski jezik više opet koristio za nadregionalnu komunikaciju i se je etablirao kao službeni jezik u Franačkoj (Fränkisches Reich/Frankenreich) – i zato se dandanas još hasnuje latinski izraz lingua Franca kod opisivanja jezika, ki se koristi za nadregionalnu komunikaciju. Daljnji vrhunac je bio u dobi humanizma, kade se je opet počelo obnavljati latinski jezik i kulturu velikim obzirom na antičke pretkipe. Do 19. stoljeća i dijelom još i do 20. stoljeća je imao latinski jezik važnu ulogu u mnogi područji. Stoljeća dugo je bio latinski glavni jezik ne samo u (katoličanskom) crikvenom, nego i u znanstvenom polju na sveučilišću. Tako su se publicirala i znanstvena djela po latinsku.[2] Npr. je i naš gradišćanskohrvatski velikan, Mate Meršić-Miloradić, pisao i vandavao svoja znanstvena djela po latinsku. Do današnjega dana je latinski jezik ostao oficijalni jezik katoličanske crikve, tako da je i danas još glavni jezik Vatikana. Uzato ali se latinski jezik i drugdir još cijeni i aktivno hasnuje. Čuda znanstvenih časopisov postoji još dandanas, ki dozvoljavaju da se predaju članki ne samo na engleskom, nimškom ili francuskom jeziku, nego i na latinskom. U različiti zemlja svita postoju zajednice, ke se angažiraju za opstanak latinskoga jezika. Tako izlazu i latinski magazini, kao Vox Latina, Melissa, Tiro, Lingua viva, itd., u ki autori pišu po latinsku o znanstveni ili svakidan-

[1] Na isti način postoji i Jezična komisija za gradišćanskohrvatsku terminologiju, ka ima zadaću da normira i prevodi moderne riči i da stvori odgovarajuće gradišćanskohrvatske ekvivalente, vidi i stranicu ZIGH-a: http://www.zigh.at/hrv/jezik/jezkom.html.

[2] Tako se je Mate Meršić-Miloradić bavio geometriom i matematikom; u ti područji je i napisao i publicirao troja djela u latinskom jeziku sljedećimi naslovi: „Utrum in dialectica Aristotelea recte distinguantur figuarae modique syllogismi" (1898.), „Isagoge in principia mathematica oecenomiae politicae" (1900.), „De veris Geometriae integrae Principiis contra Geometras Euklideos simul et Noneuclideos" (1903.).

ji tema. Pomoću interneta je dobio latinski jezik novu renesansu (Renaissance): Naime, postoji čuda stranic, kade ljudi pišu po latinsku, kao npr. pod internet-adresom http://ephemeris.alcuinus.net/ ili http://www.alcuinus.net/GLL/. Uzato i Radio Bremen i Radio Finnland emitiraju redovito svoje visti i na latinskom jeziku. Ki ima dosta od čitanja tekstov Cesara, Ciceroa ili Ovida, ta more i zapravo pokusiti čitati modernu literaturu na latinskom jeziku. Insula Thesauraria (Die Schatzinsel), Alicia in Terra Mirabili (Alice im Wunderland), De nocte Olisiponensi (Die Nacht von Lissabon), Hobbitus ille (Der Hobbit) ili Harrius Potter et philosophi lapis (Harry Potter und der Stein der Weisen) je nek par primjerov za to, da se još svenek prevodu poznate knjige i na latinski jezik.

Po sebi razumljivo je za mene, da školari i školarice, ki/ke se uču latinski jezik već ili manje vrijeda rezigniraju i počnu mrziti jezik, a to najkašnje ako se počne u uri čitati iz originalnih klasičnih tekstov. Ki školar ili ka školarica latinskoga jezika već ne zna, kako se je trudio/trudila pri čitanju tekstov od Cezara, Cicera ili Sallusta? Sigurno još svaki zna, kako se je mučio pri čitanju poezije, je li od Ovida ili od Horaca! Ja razumim zač školarice i školari rezigniraju pri latinskom jeziku. Zapravo se prezentira kao težak jezik, ki se nikada ne da naučiti! Po mojem mišljenju ali nije kriv jezik, nego metoda kako se podučava. I npr. pri učnji engleskoga jezika se ne počne čitati veljek Shakespearea! I pri učnji nimškoga jezika se po dvi ljeti ne čitaju veljek Goetheova djela! Zač ada se ne uči latinski jezik tako? Na svaki način je dobro i potribno, da se čitaju djela velikih klasičnih autorov, ali morala bi se najti mjera, da dobenu školarice i školari bolju ćut za jezik – a to se ne dobene npr. stalnim čitanjem visoko filozofskih tekstov Cicera. Pokazati na šarolikost jezika - to bi morao biti glavni cilj podučavanja.

Svaka učiteljica/svaki učitelj latinskoga jezika bi morala/morao biti u stanju, da ima toliko znanja o jeziku, da ga more i aktivno govoriti. Barem bi morali toliko znati, da moru formulirati kratke rečenice pred školari, tako da im pokažu, da se da latinski isto tako koristiti kotno svaki drugi jezik. Tim moru i poboljšati motivaciju školaric i školarov i im dati drugo/novo gledišće na latinski jezik. Sigurno postoji pitanje, ča za smisao ima aktivno hasnovanje latinskoga jezika u današnjem času. Engleski, francuski i španjolski jezik su etablirani na cijelom svitu; ruski i kineski jezik dobivaju sve već na vridnosti … prez sumnje: na ekonomskom i tehničkom polju bi bilo utopično misliti da bi bilo dobro latinski jezik opet upeljati kao glavni jezik; nikako nije potribno, da se latinski opet upelja kao službeni jezik bar na kom području. Ovim člankom sam nek kanio pokazati, da postoji i drugi pristup latinskomu jeziku. On se ne bi pravao podučavati suhom i dosadnom uobičajenom metodom. Kroz malo modernije i aktivno hasnovanje se more učna jezika načiniti lako atraktivnija. Kot si vidio postoji dosta mogućnosti.

Ufam se, da si sada dobio drugi kip o latinskomu jeziku. :) Ada, ako koga vidiš, ki ti veli, da je latinski jezik mrtav i da ga dandanas već nigdor ne zna govoriti, tomu samo odgovori: *Errare humanum est!*

Michael Hirschler

---

[3] Tako npr. učitelj ili učiteljica latinskoga jezika pri uri ne bi pravala upozoriti školare, ki se medju sobom pominaju i ne pazu, nimškimi ričami „Pssst, seid still!". Bolje i lipše bi bilo ako veli „Nolite garrire!" – Ali ako kani znati, je li ima još gdo pitanje, bi se moglo pitati „Vultisne quid rogare?" ili „Suntne quaestiones?" na mjestu „Gibt es noch Fragen?".

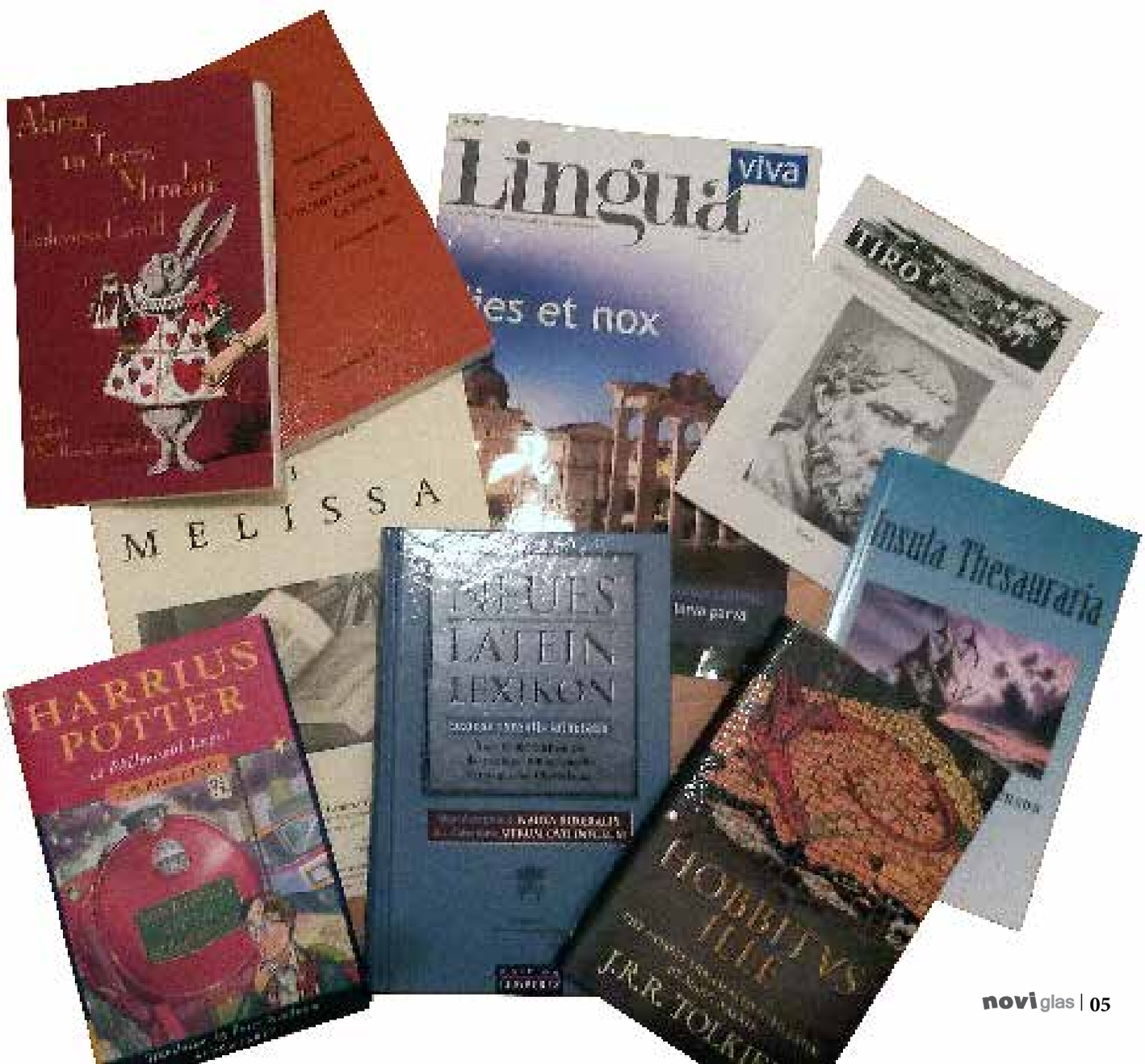

InterRail:
S naprtnjačom kroz Europu

Kad su europske željeznice 1972. ljeta predstavile InterRail-ticket, je to bila za velik broj mladih ljudi mogućnost, da putuje kroz Europu. Nut, dandanas ni letiti već nije tako skupo kot prije i zato je ova karta izgubila svoj čar. 2007. se je diskutiralo o tom, je li će se InterRail-karta ukinuti. Odlučilo se je konačno, da će se karta u većem stilu reformirati. Sada je karta i na raspolaganju za ljude, ki su stariji od 26 ljet. Cijene za odrašćene su ali znatno više, snižena cijena postoji opet za seniore. Pitanje je sada, da li je InterRail-karta sada još interesantna za mlade. No, na to pitanje moremo dati jednostavan odgovor: da! Iako je letenje postalo vrlo lakocjeno u prispodobi s prije, se s InterRail-kartom za malo pinez more viditi toliko gradov i mjest u Europi, što s letenjem nikako nije moguće. Nadalje je komfort u neki vlaki i puno viši, nego u avionu.

Mi smo bili na InterRail-putovanju ovo ljeto u juliju. Odletili smo iz Beča u Hamburg a od onde smo se vozili dalje vlakom i trajektom u Kopenhagen. Od onde dalje u Malmö, Lund i Göteborg. Trajektom opet prik u Dansku i dalje u Aarhus. Iz Aarhusa u Den Haag i Brüssel. U Parizu smo posjetili jednu prijateljicu, ka nam je pokazala grad. Dalje smo putovali u Toulouse, Barcelonu i Madrid. Završili smo naše putovanje na plaži u Málagi. Potom smo opet odletili u Beč. Mi malo kanimo vabiti za InterRail (besplatno! :)) i vam dati savjete, ako i vi planirati ovakovo putovanje.

Planiranje/Priprema

Putovati morete zapravo kroz cijelu Europu, nekoliko država se ali ipak nije priključilo ovomu projektu. To su naime: Albanija, Baltičke Republike, Moldavija, Rusija, Ukrajina, Bjelorusija kot i sve zemlje, ke uopće nimaju željezničku mrižu, ada Andora, Island, San Marino, Vatikan i Cipar. Dodatno, putovanje u domaćoj državi nije moguće. Ili se kupi InterRail-tiketom karta u inozemstvo za 50% sniženu cijenu ili se leti u inozemstvo.
2007. je reformiran InterRail. Dokle je prije bilo moguće putovati u jednom mjesecu toliko dan i toliko puti koliko se je kanilo, se danas mora paziti. Moreš se odlučiti za različne opcije. Ti moreš putovati kroz sve države, ke su se uključile u ov projekt, ili samo kroz jednu državu. Postoji 5 različnih varijantov InterRail-global-karte: moguće je putovati pet dan u roku od deset dan; deset dani u roku od 22 dan; petnaest dan neprekidno; 22 dane neprekidno ili jedan misec neprekidno. Ako kaniš putovati samo kroz jednu državu, moreš zibirati med trimi, četirimi, šestimi i osmimi dani putovanja unutar jednoga miseca. Cijena za najkraću global-kartu iznaša 140€, a kod karte za jednu državu odvisi od države, ku si zibereš. Jedan dan putovanja normalno valja od 00:00 do 24:00, ali ima i nekoliko iznimkov. Jedna iznimka more biti putovanje na primjer noćnim vlakom: Ako tvoja ruta počinje po 7 uri navečer i tvoj vlake dojde u zadnju štaciju po 4 jutro drugoga dana, onda moraš zapisati samo jedan dan u tiket, ada drugi dan. Ova iznimka valja i onda, ako pred 4 jutro izlaziš iz ovoga vlaka, a važno je samo to, da vlak stigne u svoju zadnju štaciju po 4 jutro.

Nadalje si moreš zibrati, je li kaniš putovati u prvom li drugom razredu.
Kod planiranja moraš paziti na to, da za neke rute tribaš rezervaciju. U neki vlaki je rezervacija samo opcionalna, ali more ipak biti na hasan. Dodatno se mora u obzir zeti, da neke linije imaju samo ograničen kontingent za vozače s InterRail kartom (na primjer brzi vlaki u Francuskoj). Je li je za vlak potribna ili preporučena rezervacija, morš najlaglje izviditi na strani interrail.eu. Ova stran vam i more pokazati rutu bez rezervacije.

Špontano putovati ili sve u detalju planirati?
InterRail-karta omogućuje principijelno, da se morete špontano odlučiti kamo putujete. Kako smo prije razložili, ali neke rute tribaju rezervaciju. I mjesto za prenoćevanje si u tom slučaju moraš špontano najti. Mi smo nažalost male priceske i volimo ako jur jutro znamo kade ćemo navečer spati. Ada, mi smo planirale unajpr našu cijelu rutu, smo rezervirale sve vlake, ke smo morali i sve hostele odnosno hotele. Najšpontanije što smo mi učinile je bilo to, kad navečer još nismo znale da li ćemo na plažu ili si pogledati jedan dodatni grad. Nut, vrime je bilo lipo i prošle smo na plažu. To je bilo i jako važno: Razgledavanje znamenitosti i putovanje u vlaku more nastati naporno i neugodno, ako ne pauzirate ki-ta dan.

Stanovanje
Hostel, hotel, AirBnb, couch surfing ili spavanje u šatoru? To u prvom redu odvisi od budžeta i kakovi tipi ste. Svaka opcija ima svoje prednosti i gubitke. Sigurno je hotel najugodnija opcija. Tuš i WC u sobi, dobre stelje, vlašće sobe i velik izbor pri ručenju. Stroški za stanovanje iznašaju velik dio vašega budžeta za putovanje. Ljudi, ki rado i dobro spidu u šatoru, moru si čuda prišporiti. Nut, ako ste princeske kotno mi, onda ipak radje spite u jednoj stelji. Hosteli nudjaju za malo pinez stelju u spavaćoj sobi, ali ponekad se i za malo pinez more dostati posebna soba, ako si diliš kupaonicu i WC. Ali i hoteli ne moraju biti dragi. Ako dost rano išćete sobu, na primjer pomoću jednoga portala za usporedjivanje cijen, morete najti neke posebne cijene. A morebit je situacija u gradu vašega putovanja posebna pak su cijene niske. Na primjer: Mi smo posjetili Bruxelles u vrimenu kad je parlamenat Europske unije imao ljetne praznike. Tako je bilo puno praznih hotelov, ki prik ljeta nudu lakocjene sobe.

Prtljaga
Premislite si dobro, što kanite sobom zeti na putovanje. I premislite si, kako kanite transportirati vaše dugovanje. Prvo pitanje: Naprtnjača ili trolley? Za nas se to pitanje nije postavilo. Iako dost ljudi preporučuje trolley ki morebit ima neke prednosti (osebujno, ako samo putujete od grada do grada), si vi morete predstaviti InterRailere s trolleyjem? Ni mi ne. Zato smo iskali imformacije, kako velika smi biti naprtnjača. U skoro svakoj listi, ku smo našli u internetu, su pisali: Naprtnjača neka ima maksimalno oko 65 litarov i oko 10-12 kilogramov (ili, druga mjera: 10-15% vaše težine). Pazite, da naprtnjača ne bude prevelika. Mi ljudi tendiramo k tomu, da popunimo sve mjesto koje imamo na raspolaganju. Mislite samo na vaš djelatni stol! Premislite si kod svega što stavite u naprtnjaču, da li je to zaista potribno. Zapokajte rublje za maksimalno jedan tajedan, ako dulje putujete morete je oprati na putu. Ako putujete u grupi, podilite si ona dugovanje ke svaki triba, na primjer šampon, gel za vlase ili pastu za zube. Neke stvare tribate morebit samo u nekom specijalnom slučaju. Zato si premislite, nije li bolje, te stvari skupno transportirati. Na primjer medikamente, ako je ne morate svaki dan zeti ili ako ste alergičar. Ne morate nositi cijelu apoteku za sve slučaje sa sobom.

Jezik
Dok je u zapadnoj i sjevernoj Europi dost, ako znate engleski (ili nimški) kako bi komunicirali s ljudi, je u Francuskoj i Iberiji jur malo teže. Ako izlazite iz tipičnih turističkih regijov (što jako preporučujemo), more pomoći ako imate offline-rječnik na mobitelu. Naučite se najvažnije fraze kot hvala, prosim, dobar dan i tako dalje (to i nije čemerno znati u sjeverni i zapadni zemlja). Na svaki način ćete upotribiti i vaše ruke i noge, a vjerojatno će dojti i do neke šalne situacije.

Florian Wagner
Viktoria Wagner

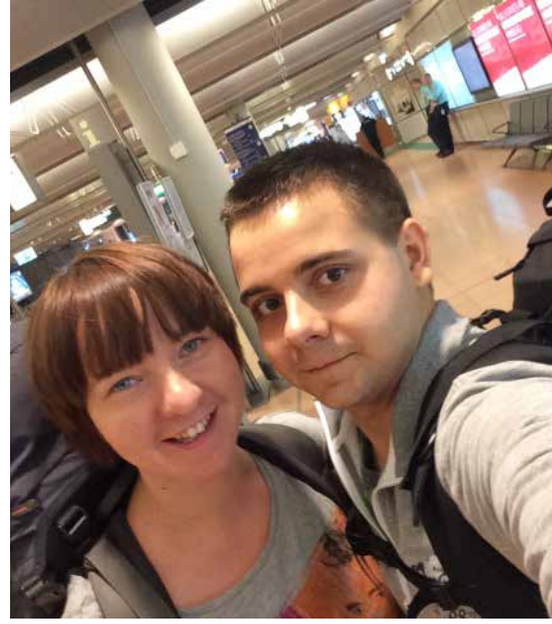

Neke korisne poveznice
Službeni portal InterRail-a (engleski): www.interrail.eu
Što se mora sobom zeti (po nimšku): packesel-blog.de/packliste-fuer-interrail-sommer-2015/
Velik portal za putovanje vlakom uopće (različni jeziki, med drugim engleski i nimški): www.rail.cc
Portal za bukiranje hotelov, hostelov i drugih prenočišćev (po hrvatsku): www.booking.com/index.hr.html

Iskustva & Anegdote putovanja kroz Europu

ili zašto je Austrija svagdir i zašto je večjezičnost tako važna!

Nažalost mi se još nije želja ispunila, da putujem kao „backpacker"-ica kroz cijeli svit. Ali u medjuvrimenu sam dospila putovati na drugi način kroz Europu i živiti dvoja ljeta dugo u inozemstvu. Najdražje putujem vlakom, a to kroz Englesku, jer je sve izvanredno dobro povezano. Skoro svako mesto - i najmanja sela - ima kolodvor.

Bila sam jur vlakom po drugi dijeli Europe, npr. u europskom djelu Ruske, gdje je željeznica jako točna (zuverlässig). Rado i letim, jer sam fascinirana o zrakoplovstvu (Luftfahrt) i aerodromi. Doživila sam jur dosta, iako još nisam bila po puno zemlja. Naučila sam se i tri važne gesle, koje vrijedu po svem svitu i su morebit svakomu od vas dobro poznate.

AUSTRIJA JE SVAGDIR

…i u jednom hostelu u Manchesteru.

Pri jednom prinoćevanju u jednom hostelu u Manchesteru je djelao jedan muž, koji se je najednoč počeo po bečansku s manom razgovarati, a to o bečanski rastoki i Almdudleru, jer je kod check-in-a pogledao moj pasoš. Ispostavilo se je, da je on jednoč stanovao nekolik ljeta u Austriji, da dohadja iz Slovačke i da govori hrvatski.

…i na glavnom trgu u Cambridgeu

Austrijanski školari koji su posjetili Cambridge su morali pitati ljude na glavnom trgu o Austriji. Iako sam se jako trudila da govorim u mojem najboljem engleskom dijalektu, su kod ispunjavanja mojega upitnog lista, kod pitanja o mojem najdražem športu, ipak uptili da sam iz Austrije. Da ne zabim: moj najdraži šport je skijanje.

…a to svaki dan u kafiću Kipferl.

Ako te jednoč u London odvliče – to, što ti na svaki način neće faliti su Sacher torta, jabukov kolač, prava bečanska kava i Almdudler. I kao pravi Gradišćanac/prava Gradišćanka ćeš na Martinju dostati dobru pečenu gusku. Moguće je, da i naručiš po nimšku, jer su neki konobari i konobarice iz Austrije ili Nimške.

…i na Downloadu festivalu u Donington Parku

Ljetos sam posjetila jedan od najvećih rock festivalov u Europi, Download festival u Donington Parku, uz EMA aeroport. Vidila sam jednoga mladoga muža s jaknom uniforme Austrijanske vojske.

…i na Crvenom Trgu u Moskvi
Zapravo to nisu bili Austrijanci s kojimi sam se pominala, nego Bavarci. Ali oni su imali partnersku limenu glazbu u Austriji, u kojoj je moja školska družica kotrig, i dobro poznaju Štajersku i južno Gradišće.

VEĆJEZIČNOST JE PREDNOST
…iako samo ideš vlakom od Petrograda do Moskve
Zapravo mi moj irski tovaruš još uvijek ne vjeruje, da sam ja konduktoricu Ruske željeznice razumila, koja mi je razložila „da svijetlo ne radi". Hvala mojim roditeljem, da sam većjezično odgojena!

…najveć kad govoriš engleski kao strani jezik.
Na putovanju se stoprv vidi, koliko prednosti većjezičnost ima. Kad sam bila u Ruskom s jednim Ircem, sam dozivila, da Rusi mene bolje razumu kad govorim engleski, nego njega. Pitala sam se zašto je tomu tako? Došla sam do trih odgovorov: prvič, engleski nije moj materinski jezik, drugič, tako brzo ne govorim i tretič, kao dvojezično odgojena imaš drugu ćut za jezike nego ljudi, koji govoru samo jedan jezik. O istoj temi sam uprav razgovarala s jednom rodjenom Poljakinjom u autobusu iz Nottinghama u London.
Počele smo se razgovarati na nimškom jeziku, jer je vidila da ja čitam nimški roman, a ja sam nju čula psovati po nimšku. Ona se je veselila da je mogla vježbati nimški, jer je ona za to vrime stanovala u Berlinu, da se nauči nimški. A ja sam se veselila, sa sam ju srela, jer je ona jur već nego 10 ljeto dugo živila u Engleskoj i mi je puno štoric o poznati Englezi znala povidati. Skoro smo se trojezično razgovarale - nimški, engleski i „slavski", jer smo poljske i hrvatske riči usporedjivale. Povidala sam joj onu situaciju s engleskimi native speakeri.
Ona je samo potvrdila moje iskustvo, jer je ona jur puno takovih situacijov bila sama doživila. Došle smo do odluke, većjezičnost je prednost u svakoj situaciji žitka!

…iako samo jačiš hrvatske jačke u areni u Veroni.
Tomu je jur najmanje 10 ljet da sam putovla s družicami iz Stinjakov u Veronu. Pogledali smo si i impozantnu arenu u srcu grada. Pozornica je bila priredjena za jednu operu. Nije dugo trajalo, i mi smo jačile i tancale „Tužna je noć" na toj opernoj pozornici.

…iako samo znaš jelovnik najdražje pizzerije napamet.
Ako znaš jelovnik tvoje najdražje pizzerije napamet, onda to na svaki način nije problem, ako si u jednoj krajini, kade te skoro nigdor ne razumi (to

i funkcionira na drugi jeziki). U Londonu su nam vjerovali da smo iz Italije.

DRUGA ZEMLJA - DRUGI OBIČAJI: STE ZNALI…
…da se u Engleskoj ne ide s bikinijem u kupališće.
Ada, sada znam zašto su nas svi drugi plivači „ludo" gledali, jer Englezi samo nosu bikini na odmoru na plaži ili kad je prevruće u ljeti.

…da kao žena neka ne nosiš hlače kad ideš u diskoteku
Ljudi u neki djeli u Engelskoj mislu, ako su dvi same na putu u klubu ili diskoteki, i još nosu hlače, da su lezbijke. Još nisam pronašla razlog ovoga mišljenja, „misliti u ladica", da žene svenek još moraju nositi suknju.

…da se u Škotskoj more u crikvi prenočevati?
U Edinburghu imaju hostel u bivšoj crikvi.

…da u Rotterdamu svaki most ima nadimak?
Domaći daju mostom nadimke, kao na primjer „de zwaan" (labud) za Erasmus most. Nažalost nisam si zapamtila sva imena, od kojih su neka i jako vulgarna.

Morebit ste jur bili u nekoj istoj situaciji na vaši puti po svem svitu. Ja se sada jur jako veselim na moja budućna putovanja! Zapravo još ne znam kamo ću otputovati, ali morebit ću konačno uspiti u tom, da idem kao „backpacker"-ica na neki dalji put..

MOJI TIPI ZA PUTOVANJE:
+ Manje putnički vodić - više komunikacije s domaćimi! Free walking tours, Air bnb, tipi od recepcije u hostelu/hotelu su dobar način dojti do informacijov, koje ne bi dostao u jednom vodiću, iako postoju jur jako dobri vodići, kao napr. lonely planet.

+ Putovanje autobusom! Prvič je lakocjenije i drugič je šansa druge putnice upoznati viša, jer imaš puno vrimena da se razgovaraš.

+ Ostani spontan što se naliže putovanja! Ne planiraj previše u detalj, preveć ćeš se koncentrirati na planirano i ne bi vidio/vidila drugo, što je morebit isto jako zanimljivo.

+ Sastavi dnevnik! Je li je to svakidanji sastav u neku lipu pisanku, upis u tvoj online blog ili stavljanje kipicev putovanja na tvoj instagram/tumblr .

+ Izaberi sela sa smišnim imenom! - Jur put tomu (malomu) selu je neki lud doživljaj - dobra ideja kad putuješ autom ili kamp-prikolicom.

+ Pokušaj biti kao domaći! Izbjegni turističke hot-spote i poj u krajine kamo domaći najdraže idu, npr. trgovine, kamo bi domaći isto išli - ali samo, ako to nije neko opasno mjesto!

+ Ako je moguće: putuj sam/a! Bit će to jedinstveno iskustvo, iako se veli, da onda nimaš nikoga s kojim/kojom moreš diliti svoje doživljaje – ali upoznat ćeš uvijek nekoga s kojim moreš utiske diliti

+ Uživaj i noćno vrime! Diskoteke, rock/pop koncerte i puno pubov/kafićev su idealna mjesta da upoznaš ljude, mjesto i da naučiš jezik

Katj Th. Wukovits

Študenti za študente:

informacije, ke bi mi rado bili znali prije nego smo počeli študirati – ke nam ali nigdor nije povidao

Početak študija more za študente ponekad biti težak i kompliciran. Sve je novo, upravo na početku je čuda stvari za organizirati: upisati se za študij, predavanja i vježbe izabrati, semestarsku kartu za javni prijevoz, … Za čuda študentov to i znači dojti u novi grad, iskati novi stan, itd...
Mi od Novoga glasa kanimo početak barem malo olakšati. Pročitajte ovde informacije „starih zecov" na sveučilišću, ke bi i oni prije bili rado znali.

Daniela, Nova Gora:
Kod mene je bilo tako, da si kod čuda predavanj nisam mogla predstaviti, što to neka bude, kad sam štala popis predavanj. Ali principijelno bi bilo dobro, ako bi jur prije znala, da je najveći dio jako teoretičan i da je samo mali dio praksa (ka je bila ali čim bolja!). Bolje bi bilo, ako bi jur pred početkom študija posjetila jedno predavanje – onda bi znala što me čeka (ali gdo to jur djela?). I ja moram priznati, da mi pred početkom študija nije bilo poznato, kako veliko mjesto zauzima znanost – ada da te komunikacijska znanost prati svagdir ;-)
I dobro bi bilo, ako bi mi gdo bio rekao, da nije potribno nabaviti i pročitati tisuć knjig da uspješno završim študij, nego da ide i jednostavnije (dobre sažetke knjig morete najti na različni facebook-stranica ;-)) Što s tim kanim reći: študirati se uvijek prikažuje kot nešto velikoga i teškoga. Ali panika na početku nije bila potribna. Ali retrospektivno je človik uvijek pametniji... ;-)

Katharina, Beč:
morebit bi bilo dobro znati da na početku študija nij toliko predavanj, ka daju študentom pregled – tako sam se ćutila rinuta u hladnu vodu.

Viktoria, Pinkovac:
Na početku sam imala probleme s kurikulom. Nisam tako točno znala, kada moram ki ispit napraviti, kako bi smila u drugom semestru početi novi modul. Neka predavanja su bila preduvjeti da moreš napravit drugi modul ili drugu vježbu. Ali u tom mi je pomogao takozvani „Erstsemestrigentutorium - tutorij za prvosemestraše -, kade študenti, ki jur duglje študiraju. olakšaju početnikom prvi semestar tim da im daju pregled, odgovaraju na sva pitanja i stvoru atmosferu, u koj se more upoznati nove kolege i tako najti nove prijatelje na sveučilišću. Što isto nisam znala, je, da je študij na sveučilišću čuda jače strukturiran nego svi velu: prije nego sam počela su svi rekli, da si na sveučilišču moram čuda već sama organizirati ali da ću zato i imati već mogućnosti za zibiranje predmetov nego bi imala na stručnoj visokoj školi. Ali nisam imala tu ćut, da sam si mogla toliko toga zibrati. Jedna trećina je ionako bila obavezna. U drugoj trećini sam si mogla zibrati fokus. A u tretoj trećini, su namjesto toga, što se je prije zvalo slobodnovoljni predmet, upeljali takozvane" Erweiterungscurricula –proširene kurikule". Onde si već ne moreš zibrati, ke predmete kaniš načinjiti kot slobodnovoljni predmet, nego samo na kom fakultetu – ti kurikuli ti onda nudu pakete predmetov, ke morate obavezno pohoditi, kako bi mogli završiti EC – a kod mene je u svakom EC-u bio barem jedan predmet, koga nisam napravila tako slobodnovoljno... Naravno se ima čuda već mogućnosti izbora nego na stučnoj visokoj školi, ali toliko izbora isto opet ne.

Daniela, Pinkovac:
Ako bi se još jednoč morala odlučiti za študij, se ne bi odlučila za općeniti smjer, nego bi se odlučila za študij, ki je već specijaliziran. Moglo bi se argumentirati da je bolje imati široki fundamenat općega znanja i da su opći študiji fleksibilniji u pogledu mogućnosti najti posao. Ali za mene bi bilo bolje, da sam stručnjak na nekom području, nego da bi od svega malo što znala. Prije ili kasnije je potribno, se špecijalizirati, a učiti se uza posao nije najlaglje.
Ja mislim da je važno djelati uz študij – pred svim ako je posao povezan sa študijem ili s budućim poslom. To študentom omogućuje da rano upoznaju branšu – konkurente, partnere, kupce, takeholdere, kontakte. To u budućem poslu neće škoditi!
I last but not least: za vrime študija študenti imaju vrimena, ali ne pinez da bi mogli putovati. Kašnje ćedu imat pinez ali ne vrimena. Zato „carpe diem" i pogledajte si sada svit!

Julian, Pinkovac:
Na početku študija je za mene naravno bilo čuda što novo. Ipak morem uglavnom reći, da nisam imao veće poteškoće s najavom za študij. Čuda mi je i hasnilo, da sam prošao na savjetovanje za študentice i študente u prvom semestru, jer sam onde dostao čuda važnih informacijov. Što mi ali nikada nigdo nij pokazao i čim sam imao na početku velike probleme, to je bila platforma „univis", preko ke uglavnom sve biži što stoji u vezi sa študijem. Nigdo mi nij pokazao, kako se morem najaviti na predavanja i vježbe, kako moram podiliti bode, kade morem najti dokumente za tiskanje, itd. Duralo je neki čas, dokle sam se to sve naučio. Pokidob nisam tehnički jako nadaren, sam si ončas željio, da bi mi se bio ponudio kakov kratak tečaj, kade bi se bio naučio baratati online-poslugami sveučilišća.

Nora, Beč:
Ja sam si očekivala već mogućnosti zibiranja na sveučilišću. Ali u praksi sam doživila, da su predmeti propisani i da se zapravo ne more zibrati, ki predmeti bi bili zanimljiviji a ki manje. Zvana toga sam si mislila, da na sveučilišću samo študiraju ljudi, ki su samostalni i znaju što kanu i zato i što djelaju, ali pred svim ti s kimi sam morala djelati u grupi, nisu bili jako motivirani i samostalni i ja se nisam poufala da imam povjerenja u te ljude...

Florian, Pinkovac
Informiraj se, kako dugo su drugi študenti prosječno tribali da zgovovu tvoj študium. Ponekad traje študijum duže nego redovit rok študiranja, jer je študijum težak, obavezne nastave su prepune ili zbog drugih uzrokov. Ako to jur prije znaš, moreš bolje planirati.

Waltraud, Livka:
Jedan študijum uz djelo, takozvani „Berufsbegleitendes Studium - študijum uz puno zaposlenje" more bit jako naporan. Osobito, ako djelaš puno vrime. Bolje da reduciraš na manje uri u tajednu, pak će ipak biti dost naporno, iako ti neki drugi velu, da je moguće djelati puno vrime i uz djelo študirati: Ne moraš se mučiti i nekomu nešto dokazati ako nisi srićna.
Iskoristi sve rabate za študente i najavi se na športske tečaje (USI-kursi)!

Kade morete najti informacije o študiju?
Webstranica sveučilišća
Na webstranici svakog sveučilišća morete najti brzo sve opće informacije o študiju. To je jako dobro za prvi semestar, ali i za kašnje. Ovde morete najti sve informacije o sveučilišću, o svi fakulteti, o svi predmeti i kade se nudjaju, koje kvalifikacije su potribne, kako i kade se morate upisati, itd.
studentpoint.univie.ac.at/
studium.tuwien.ac.at/
www.meduniwien.ac.at/homepage/content/studium-lehre/
www.wu.ac.at/students/
www.boku.ac.at/studierende/

ÖH
I na stranici ÖH-a morete najti sve informacije u vezi sa študijem.
www.oeh.ac.at

Kako najti predavaonicu
Na sljedećoj poveznici moreš najti plane i upute kako ćeš dojto do tvoje predavaonice: www.wegweise.ac.at

Zastupanja študentov
Na webstranici vašega fakulteta morete i najti stranicu vašega zastupanja študentov. Oni vam posebno moru pomoći, ako imate pitanje o vašemu študiju, o profesori, ispiti, etc. Oni i pomažu pred svim na početku semestra, ako niste sigurni je li je taj predmet zaista to što kanite študirati/ što si predstavljate. A u semestru već puti nudjaju svečevanja ili neki get together, kade morete upoznati druge študente i djelovanje zastupanja študentov.

Facebook i druge platforme
Da, točno. Za skoro svaki predmet na facebooku već postoji jedna grupa, u koj morete sve pitati, u koj morete najti sve informacije, ponekad i skripte.
Za neke študije postoju posebni forumi. Onde se moru najti informacije za svaki predmet. Pitajte vaše zastupanje študentov za poveznicu k tomu forumu.

DIVERSITY FESTIVAL

Od 8.-16.8.2015. se je u Budišinu/Bautzen-u održao po prvi put takozvani *Diversity festival* (festival raznoličnosti). Organizirao ga je MEN (Mladina europskih narodnosti) skupa s PAWK-om (Mlada organizacija Lužičkih Sorbov). Ov festival se je upeljao umjesto tradicionalnoga Voices of Europe (ki je 2012. gostovao u Gradišću), jer su kanili ponuditi mladim i ča drugoga osim jačenja. 30 sudionikov je u ovom tajednu moglo birati med različni djelaonica: tancanjem, kuhanjem i glumljenjem. Gradišćanske Hrvate su zastupali Diana Jurkovits pak Lukas i Maria Kornfeind. Lukas je peljao djelaonicu za tancanje. Kod kuhanja su sudioniki kuhali špecijalitete različnih manjin kot na primjer jaja u umaku od senfa s krumplji, ča je tradicionalno sorpsko jilo. Kod tancanja su se sudioniki naučili koreografije Nimcev u Slovačkoj, Tartarov s Krima, Zapadnih Trakov u Grčkoj, Sorbov i Gradišćanskih Hrvatov. Iako je bilo skoro neizdrživo vruće, su svi sudioniki bili oduševljeni i jako motivirani. Upleli su te tance u predstavu kazališne grupe. Uz te djelaonice se je sudionikom nudili ralley kroz Budišin i predavanja o situaciji Tartarov iz Krima i o programu EYF-a(European Youth Foundation). Postojao je i takozvani *speeddating* kade se je na različni štacija moglo čuda zanimljivoga doznati o Sorbi.

Pri ekskurziji u rudnik Nochten su se sudioniki mogli informirati kako se dobiva ugljen i ča se potom djela za uporabljnje prirode. Slijedio je posjet u selo Schleife, ko se je dijelom moralo premjestit, jer se je povećao rudnik. Stanovniki su mogli sami odlučiti, je li kanu kao selo skupa ostati, ili kanu kamo čisto drugamor. Rudničko poduzeće je uz plaćanje novih stanov i financiralo veliki centar za društva sela, športske dvorane i športska igrališća. Moglo se je jasno viditi, kako ambivalentan je stav prema rudničtvu u regiji. Na jednu stran je čuda ljudi zaposleno, ali na drugu stran je okoliš i životna sredina ugrožena. Nadalje se je nova kampanja MEN-a *„Diversity connects"* prezentirala pri exchange marketu za javnost. Uz špecijalitete iz svake regije su se nudili i Europski kviz, križaljka o manjina i poštanske karte. Vrhunac tajedna je bila predstava kazališne i tancoške djelaonice. Potom je koruško-slovenska grupa Roy de Roy zagrijala oduševljenu publiku. Veselimo se jur na dojdući Diversity festival kod Nimcev u Ruskom!

Maria Kornfeind

Lužički Sorbi (Lausitzer Sorben) su slavska manjina u istoku Nimške, ka je jur od 6. stoljeća na području današnjih saveznih zemalj Sachsen i Brandenburg. Jezik se dili u gornjosorpski i doljnjosorpski jezik, ki imaju svaki svoj pravopis i gramatiku. Broj Sorbov iznaša oko 60.000, misli se ali, da samo oko 20.000 dobro vlada jezikom. Pawk je omladinska organizacija Sorbov.
Daljne informacije: https://de.wikipedia.org/wiki/Sorben

Non solum vitae, sed etiam scholae discimus

„Ne učimo se samo za žitak nego i za školu." Naravno se na ovom mjestu pitate što kanim ovom preminjenom poslovicom reći. Morebit vam je jasnije ako uvadim da se kanim u ovom članku baviti izobrazbom učiteljic i učiteljev, točnije rečeno izobrazbom učiteljic i učiteljev za hrvatski jezik na viši škola.

U prošlom ljetnom semestru pohadjao sam kot jur u prethodni semestri gradišćanskohrvatske vježbe na slavistiki kod dr. Kinda-Berlaković, na jednu stran jer si to držim za dužnost kot študenat bosanskoga/hrvatskoga/srpskoga jezika u nastavničkom smjeru, a na drugu stran jer si morem ure dati zaračunati kao slobodan predmet ili vježbu iz didaktike. Vježbe su u prošlom semestru bile posvećene aktualnim problemom gradišćanskohrvatskoga jezika i njegove didaktike. Bili smo samo dva pohodniki i dvi pohodnice, svi Gradišćanci i budući učitelji odnosno učiteljice. Pokidob smo se u maloj grupi intenzivno bavili podučavanjem gradišćanskohrvatskoga jezika, razvila se je jednoč diskusija u koj smo raspravljali o vlašćem jezičnom znanju.

Kanim biti iskren: Za mene osobno se je ispostavilo, da sam zadovoljan svojom jezičnom kompetencijom što se tiče svakidanje komunikacije, dokle se ali još ne ćutim pripravnim za podučavanje gradišćanskohrvatskoga jezika u školi. Usudjujem se reći, da sam iskoristio po mogućnosti sve ponude: odrastao sam s hrvatskim jezikom, pohadjao sam dvanaest ljet hrvatsko podučavanje u školi i nastavio sam učnju (gradišćansko)hrvatskoga jezika na sveučilišću. Ipak moram priznati, da je dost toga što ne znam i da se još ne ćutim dost dobro izobraženim da bi mogao popravljati zadaće školarov i školaric. To je i uzrok za naslov članka. Mi budući učitelji i buduće učiteljice ne učimo se samo za svakidanji žitak nego za školu, kade neka naše znanje dalje damo.

Bila bi laž, ako na ovom mjestu ne bi isto tako priznao, da sam nesiguran u standardnom bosanskom/ hrvatskom/ srpskom jeziku jer nisam izvorni govorač tih jezikov. Ipak postoji jedna velika razlika med manom i izvornimi govorači bosanskoga/ hrvatskoga/ srpskoga jezika, ki študiraju u nastavničkom smjeru.

Ja kot gradišćanski Hrvat študiram devet semestrov bosanski/ hrvatski/ srpski jezik a potom neka budem već ili manje u stanju podučavati ta jezik u školi. A dodatno vladam gradišćanskohrvatskim jezikom i pohadjam gradišćanskohrvatske vježbe, ali nimam kod zapošljavanja nikakove hasni od toga.

Izvorni govorači bosanskoga/ hrvatskoga/ srpskoga jezika i oni, ki se stoprv na sveučilišću počnu učiti te jezike, študiraju isto devet semestrov bosanski/ hrvatski/ srpski jezik i smu onda isto podučavati kot ja.

A svi – gradišćanski Hrvati, izvorni govorači i početniki – smu neovisno o znanju, izobrazbi i jezičnoj sigurnosti podučavati u dolnji razredi viših škol, kade se mora podučavati gradišćanskohrvatski jezik. Ja ne morem prosuditi, kakova je situacija kod zapošljavanja u praksi. Ali postoji teoretično pitanje: Kade je ovde ravnopravnost?

Ja študiram devet semstrov standardni jezik, da ga smim podučavati, a drugi morebit još i nisu čuli za gradišćanskohrvatski jezik i ga smu podučavati. Kako je to moguće?

To je moguće, jer u kurikulu za študij bosanskoga/ hrvatskoga/srpskoga jezika u nastavničkom smjeru nij obavezno predvidjeno pohadjanje nijedne gradišćanskohrvatske vježbe ili predavanja.

Član 7 državnoga ugovora nam garantira pravo na odredjeni broj sridnjih škol. Ako imamo pravo na podučavanje na gradišćanskohrvatskom jeziku u sridnji škola, onda mora biti s tim povezano i pravo na izobrazbu učiteljev i učiteljic, ki onda podučavaju u ti škola.

Ne valja reći, da učiteljem i učiteljicam za više škole nij potribno znanje gradišćanskohrvatskoga jezika, jer bi se u viši škola morao forsirati standardni hrvatski jezik. Činjenica je – i ja sada ne kanim ocjenjivati je li je to dobro ili ne – da se u doljnji razredi viših škol podučava gradišćanskohrvatski jezik, a isto tako se svakomu učitelju i svakoj učiteljici sa sveučilišnom izobrazbom more dogoditi, da njega ili nju pošalju u neku novu sridnju školu, kade mora podučavati gradišćanskohrvatski jezik. Nadalje je i učiteljicam i učiteljem, ki podučava-

ju u gornji razredi viših škol u Gradišću, isto tako potribno znanje gradišćanskohrvatskoga. Zašto? Zato što se školarice i školari nećedu od jednoga dana na drugi naučiti hrvatski standardni jezik. Potribno im je prijelazno vrime, ko po mojem mišljenju seže do mature. A kako neka postupaju učiteljice i učitelji, ako školarice i školari pišu na gradišćanskohrvatskom, a učiteljice i učitelji uopće ne znaju, da je to gradišćanskohrvatska rič, deklinacija,... ili nešto iz gradišćanskohrvatskoga. Potom kanim ovde još citirati umirovljenoga učitelja dr. Roberta Hajszana, ki je u razgovoru s NG rekao da „formula mora biti GH – plus – STANDARD: Klimpuški misal plus Bašćanska ploča, Gašpar Glavanić plus Ljudevit Gaj, Mate Meršić Miloradić plus A.G.Matoš, Ignac Horvat plus Miroslav Krleža, Jurica Čenar plus Miro Gavran, Ana Šoretić plus Vesna Parun…" (NG 4/2011, str.11) Kot njegov bivši školar morem potvrditi, da je on to tako prakticirao i ja se potpuno slažem s njegovim mišljenjem. I gradišćanskohrvatski mora biti do neke mjere dio podučavanja u gornji razredi. Ali kako ostvariti ta plus, ako se nikad nij čulo za Ignaca Horvata ili Anu Šoretić?

Trenutno se na slavistiki nudu u vezi s gradišćanskohrvatskim jezikom jezične vježbe i predavanje o literaturi. A to je maksimum. Bilo je dost semestrov, u ki su se samo nudile jezične vježbe. Ali kako usavršiti svoje jezično znanje s maksimalno četirimi urami na tajedan? To je jednostavno premalo. A uopće nedovoljne su četire ure na tajedan za ljude, ki nimaju nikakovoga predznanja gradišćanskohrvatskoga jezika. Ja mislim, da nigdo od nikoga ne more potribovati, da se u tom vrimenu nauči neki jezik.

Postoji dakle situacija, ka je nezadovoljavajuća za obadvi strane, za učiteljice i učitelje i za školarice i školare. Učiteljice i učitelji ne moru znanje dalje dati, a školarice i školari isto ne moru profitirati.

Ostaje na koncu pitanje za rješenjem. Ako ostavimo po strani nerealističnu mogućnost, da bi se upeljao vlašći študij gradišćanskohrvatskoga jezika, ostaju još neke ostvarljive opcije.

Jedna opcija bi bila, da bi se predavanja o gradišćanskohrvatskoj literaturi i gradišćanskohrvatske jezične vježbe u nekom pametnom opsegu ugradile u kurikul za študij bosanskoga/hrvatskoga/srpskoga jezika u nastavničkom smjeru. Tako bi se paralelno k predvidjenim predavanjam moglo obavezno zapisati u kurikul jedno predavanje o starijoj i jedno predavanje o novijoj gradišćanskohrvatskoj literaturi i nadalje jedno predavanje o kulturi, povijesti i zemljopisu. Drugi stup bi činile jezične vježbe, ke bi se moralo pohadjati kroz dva semestre dva put na tajedan. Sve skupa bi u študij onda bilo ugradjeno četrnaest uri gradišćanskohrvatskoga. Naravno je i realizacija ove opcije nerealistična, jer stoji dodatne pineze, kih jednostavno nij. Tako barem tvrdi sveučilišće.

Postoji ali još jedna druga opcija, ka predstavlja minimum mogućega i ne bi stala nijedan groš. Situacija bi ostala kot sada. Nudile bi se gradišćanskohrvatske vježbe u opsegu od četirih ur. Ali moralo bi se zapisati u završne svidodžbe, da je študenat ili študentica tokom študija pohadjao odnosno pohadjala gradišćanskohrvatske vježbe u opsegu tolikih i tolikih ur i je zato ovlašćen odnosno ovlašćena podučavati gradišćanskohrvatski jezik. Ako bi se ov predlog ostvario, bi na jednu stran študentice i študenti imali hasan od toga, da su pohadjali gradišćanskohrvatske vježbe, a na drugu stran bi škole odmah znale, koga moru prez brige zaposliti.

Znam, da se je jur dost raspravljalo o ovoj tematiki. Meni je zapravo svejedno, gdo je konačno nadležan za ov problem, ali ja kao pogodjeni si jednostavno željim, da se čim brže riješi, i to u interesu učiteljev i učiteljic kot i školarov i školaric. Ar svi su si zaslužili najbolju moguću izobrazbu, školarice i školari kot i učiteljice i učitelji. Ali školarice i školari moru samo onda dostati dobru izobrazbu, ako su učiteljice i učitelji dobro izobraženi. A ako se na nekom području ne smi šparati, onda na području izobrazbe.

Zaključiti kanim svoj članak tim, da uputim poziv na pohadjanje gradišćanskohrvatskih vježbov svim, kim je to moguće, osebito u pogledu na to, da ne nestanu zbog premaloga broja pohodnikov i pohodnic i da se tako budućim učiteljicam i učiteljem ne zame zadnja mogućnost učenja gradišćanskohrvatskoga jezika. Trenutno imamo u ponudi četire ure na tajedan. Dr. Zorka Kinda-Berlaković će u zimskom semestru nuditi jezične vježbe pod naslovom „Gradišćanskohrvatski med normom i dijalektom", a dr. Ludvik Kuzmić će održati konverzatorij o starijoj gradišćanskohrvatskoj literaturi. Dokle je dost najavov, nam ne moru ponudu opet skratiti. Ne dajmo im uzrok za skraćenje....

Julian Himmelbauer

universität wien

Vorlesungsverzeichnis

Wintersemester 2015

Achtung! Das Lehrangebot ist noch nicht vollständig und wird laufend ergänzt. Änderungen sind bis zu Beginn des Semesters möglich.

180150 KO **Die ältere burgenlandkroatische Literatur**
Studienprogrammleitung Slawistik
2 Stunde(n), 4,0 ECTS credits
Prüfungsimmanente Lehrveranstaltung
Kapitel: 48.01
B-91
Ludwig Kuzmich
DI wöl von 05.10.2015 bis 26.01.2016 09.45-11.15 Ort: Seminarraum 2 Slawistik UniCampus Hof 3 2R-EG-26

Deutsch und Burgenlandkroatisch
Beschränkte Teilnehmerzahl, max. 25
Weitere Informationen:

180151 UE **Burgenlandkroatisch zwischen Norm und Dialekt: Aktuelle sprachliche Tendenzen**
Studienprogrammleitung Slawistik
2 Stunde(n), 3,0 ECTS credits
Prüfungsimmanente Lehrveranstaltung
Kapitel: 48.01
M 251, B 91
Andrea Zorka Kinda
DI wöl von 06.10.2015 bis 26.01.2016 11.30-13.00 Ort: Seminarraum 2 Slawistik UniCampus Hof 3 2R-EG-26

Aktive Sprachkenntnisse des Burgenlandkroatischen sind Voraussetzung!
UNIVIS Anmeldezeitraum von 1. September 2015, 12:00 Uhr bis 26. September 2015, 23:59 Uhr
Beschränkte Teilnehmerzahl, max. 25
Weitere Informationen:

15 ljet dvojezične table u Gradišću

One su vjerojatno najvidljiviji znak da u nekom selu živu Hrvati ili Ugri: ovo ljeto svečujemo 15. jubilej postavljenja dvojezičnih tablic u Gradišću. Još se dobro znam spomenuti na to, kad su u Pinkovcu kod nas na ulici postavili table. Imali smo ljetne praznike, bilo je vrlo vruće. Nekoliko ljudi iz naše ulice se je sastalo kod tablice. Općinski djelači su minjali table, načelnik je držao kratak govor. Potom su odrašćeni pili konjak i žgano. Veselje je bilo razumljivo. Ispunila se je jedna želja, koja je zapravo skromna, ali se ipak dugo nije ispunila: Da piše na seoskoj tabli on naziv sela, koji se u svakidanjem životu i zaista koristi.

Naporna borba za table i brzo rješenje

Dugo je trajalo, dokle se je obaveza iz Državnoga ugovora barem u nekoj mjeri ispunila. U 70-i ljeti su postavili dvojezične table u Koruškoj, ali po – nažalost – glasovitom *Napadu na seoske table (Ortstafelsturm)* su na koncu ostale sve table jednojezično nimške. Tako se po prvi put u povijesti Druge republike nije mogao ispuniti jedan zakon. Ali aktivisti nisu dali mira. Med drugim je i HAK većputi postavio dvojezične table. Za ov angažman su aktivisti morali platiti kazne.

Na koncu je išlo dosta brzo. U februaru 2000. ljeta je vlada pod peljanjem Viktora Klime – kot (skoro) zadnje službeno djelo – razislala nacrt za jednu odredbu, da se postavi 51 dvojezična tabla u Gradišću, i to 47 seoskih tablic s dodatnimi hrvatski natpisi i 4 s ugarski natpisi. Kratko po potpisanju ove odredbe je počela plavo-črna vlada. Nije bilo malo ljudi, ki su mislili da će ova nova vlada ukinuti ovu odredbu, zato što je bio Jörg Haider na čelu FPÖ-a. Ali mislim da su člani one vlade, a osebujno i Haider, znali da ne moru ukinuti ovu odredbu. S tim bi samo ojačali kritične glase i demonstrante u svojem mišljenju. Dodatno, ova odredba nije vajala za Korušku, tako je Haider nadadlje mogao reći „Kod nas u Koruškoj ne!". Konačno se je nacrt u narodnom tanaču brzo odobrio, 13. julija su postavili prvu dvojezičnu tablu u Velikom Borištofu.

Akceptancija

Iz mojega pogleda mislim da imaju dvojezične tablice vrlo visoku akceptanciju med gradjani u Gradišću. „Nedužne" šale, da li je potriban pasoš, kad se ulazi u selo, me ne bludu. Opasnih i kriminalnih tendencijov protiv dvojezičnih tablic skoro i nij bilo – barem nikakove u sličnom obliku kot *Napad na seoske tablice u Koruškoj.*

Jedini veći kazneni dogodjaj u vezi s tablicami se je stao u Dolnjoj Borti (Alsóőr ili Unterwart). Onde su ukupno šestkrat ukrali seosku tablu, ali policija i obrana ustava nisu riješili ov slučaj tako da se ne zna točno je li je to zaista bila akcija protiv dvojezičnosti na tabli.

Sigurno je i ljudi, ki ne razumu, zašto – kako oni velu – nimškogovoreća država triba dvojezične table. Nut, velikomu dijelu onih ljudi je dost, ako se razloži pravi razlog, zašto narodne grupe imaju pravo na dvojezične table: Jednostavno zbog toga, što postoju narodne grupe. Za neke ljude je to prvi kontakt s autohtonimi narodnimi grupami u Austriji, jer puno školarov završi školu bez da je za nje čulo *(vidi i Novi glas 01/2011).*

Seoske tablice - je to sve?

Za mene su tablice u prvom redu simbol s važnom ulogom. Tablice kažu „Ovde živu Hrvati / Ugri / Slovenci" a s tim i „U Austriji živu narodne

grupe". To – što sam jur odzgor napisao – nije svim jasno. A to je i važno za samosvist. Table kažu: Naš jezik, naša kultura nije manje vridna nego nimški jezik i kultura nimškogovorećih. One su isto toliko vridne, jer su u istoj boji, istoj veličini i s istim fonton napisane.

U članu 7 Državnoga ugovora ali nije samo govora o seoski tablica, nego i o natpisi "topografskoga karaktera". To u oči,a mnogih nisu samo seoske tablice, nego i putokazi u dvojezična sela i natpisi na javni zgrada. Dokle postoju u medjuvrimenu u malom obliku dvojezični putokazi (samo od jednoga dvojezičnoga sela u drugo), natpisi na javni zgrada dan danas ne moraju biti dvojezični. U mnogi seli imaju općinski stan i druge zgrade ili i ulične table dvojezične natpise, ali samo zbog dobrovoljnoga zalaganja načelnikov i općinskih tanačev. Ali zato se sve već veselim, ako vidim ove dvojezične natpise na javni zgrada, a još već, ako je vidim na privatni zgrada. A drugo se samo rijetkokrat vidi.

Što meni fali je angažman u privatnom krugu, ali s tim sam došao jur do druge točke ...

Dvojezičnost u drugi zemlja

Okolo Bruxellesa je flamski dijel Nizozemske, ipak u Bruxellesu većina gradjanov govori samo francuski. Početo od 1830. ljeta do danas je francuski jezik postao lingua franca toga grada. Ova činjenica je ali i prouzrokovala jedan konflikt med flamskimi i francuskimi gradjani. Ne kanim sada pisati o konfliktu med ovimi narodnimi grupami, nego upozoriti na to, da je Bruxelles zato, početo od 1962. ljeta, službeno dvojezičan grad. Na svakoj ulici se vidu dvojezični natpisi. Ali bilo je nešto drugo, što mi je imponiralo: Vidio sam nekoliko poduzeć, ka imaju dvojezične natpise na svoji poslovni prostori ili na poslovni kolci. Takov angažman kod nas malokrat vidim kod poduzeć iz dvojezičnih sel u Gradišću.

Facit

Na jednu stran moramo reći: Države imaju dužnost, da čuvaju svoje narodne grupe, ali i mi sami moramo imati interes za naš vlašći opstanak. Na drugu stran: Ako naš jezik i kulturu nigdo ne cijeni, još i naša država ne, onda se more razviti ćut, da naš jezik i naša kultura nisu važni. Zato je u borbi za naš opstanak važno, da su obadvi strane uvijek izjednačene: Potribovanje prema državi i interes narodne grupe za vlašći opstanak.

Ako pogledamo druge zemlje, vidimo, da je u skoro svakoj zemlji neka jezična manjina: Okcitanski se govori u južnoj Francuskoj, katalanski u sjeverno-istočnoj Španiji a sorbski u Nimškoj (a sada sam samo nabrojio tri primjere, a i one samo iz Europe). Vidimo, da svit nije heterogena zbirka homogenskih držav, nego da su i države same heterogenične. A ako su manjine normalitet, zašto je ne i očuvati. I zašto ne bi njim dali barem najmanji, ali najvidljiviji znak: natpise u njevom jeziku.

Florian Wagner (@wagflo)

Što tebi dojde napamet u vezi dvojezičnih tablic?

Dvojezične seoske table su za mene normalnost. Ja ne bi mogao reći, kako je prije bilo. One nisu samo znak, da se govoru u tom selu dva jeziki, nego da su i dvi kulture. Table bi mogle biti i samo po hrvatsku, ali to nisu. Kad u gradišćanski seli nije samo hrvatske, nego i malo nimške kulture. Ja mislim da je dobro da imamo dvojezične table, kad su i znak da smo Hrvati.

Paul Jandrisics, 16 ljet

Interview

Michael Navratil

„Moja prva hrvatska rič je bila ‚Živili!‘ ...“

Mi Gradišćanski Hrvati stalno nek zdvajamo da sve manje mladi ljudi u našoj zajednici govori i razumu hrvatski jezik. I ako su roditelji Hrvati, ne znači to, da se i dica znaju pominati po hrvatsku.

Jasno je, da se tako zgubu ne samo jezične kompetencije, nego i razumivanje za identitet i kulturu (jedna činjenica ka se je jur čudakrat diskutirala, tako da na ovom mjestu ne kanim o tomu filozofirati)! Još nikada nije bio pesimizam med nami tako velik, kot je to sada. Ali ako mi sami zdvajamo i se opet i opet tužimo o situaciji našega jezika i stalno svakomu pred oči držimo kako strašno je ugrožen i da nikakovu budućnost nima, onda si tako mi i sami kopamo grob za naš gradišćanskohrvatski jezik! Jer ako jur sami nismo uvjereni, kako onda kanimo očekivati da se drugi generacija uči naš jezik?! I to je razumljivo, jer gdo se kani učiti jezik, ki nima nikakovu budućnost?! Obrnuto bi moralo biti: Točno sada bi morali biti svi tako jako samosvisni i gizdavi na naš vlašći takorekuć drugi materinski jezik da se postavimo na noge i odbacimo pesimizam! Nikada nije prekasno da se nauči jezik i nikada znanje jezika nije zaman. Da se more hrvatski odnosno gradišćanskohrvatski jezik načiniti i za druge ljude atraktivnim, se u sljedećem more viditi.

Pominao sam se s Michaelom Navratilom – jednim angažiranim i motiviranim mladim človikom, ki je rodjen u Dolnjoj Austriji i ki nije imao nikakove veze hrvatskomu ili gradišćanskohrvatskomu jeziku: Kroz kolegicu na djelatnom mjestu je čuo za Gradišćanske Hrvate i se je kanio naučiti jezik. Tri ljeta dugo se je učio hrvatski i jezik sada jur dobro i tečno govori i se jur jako ugodno ćuti u gradišćanskohrvatskoj sceni u Beču. Ali pročitaj si sām, ča Michael govori[1] :

Ča ti je bila motivacija da se naučiš hrvatski?

Ja sam bio od časa do časa u Hrvatskom centru u Schwindgasse i onda sam kanio znati „Wos sprechen hier die Leute“. Ne znam, ne razumim. I to je bila moja motivacija da se učim novoga jezika. Potom sam upoznao puno ljudi i našao prijatelje, ki govoru hrvatski. I to je bila druga motivacija da se učim hrvatski. Kanim se pominat s drugimi ljudi i kanim upoznat „anerkannte Minderheitensprache“ i sam mislio da ne more biti falinga kad znam drugi jezik. Početak je bio jako težak za mene, jer hrvatski je prvi slavski jezik za mene i je komplet novi za mene. Ingleski pak španjolski sam se učio u školi, ali hrvatski je bio komplet novi.

Kade si prvi put čuo o Gradišćanski Hrvati?

Prvi put sam čuo o Gradišćanski Hrvati va školi. Mislim, to je bilo u zadnjoj „Klasse“ u HAK-u. U Geschichteunterricht smo čuli malo o „Volksgruppen“ u Austriji i atentati u Borti. Ali potom nisam čuo ništ. Stopr u Beču u uredu sam čuo već o Gradišćanski Hrvati i to zbog toga da imam kolegicu, ka je Hrvatica. Sada znam da su Gradišćanski Hrvati i u Gradišću i u Beču. Znam da imadu Gradišćanski Hrvati scene u Beču. Sada poznam puno Hrvatov.

Kade si se naučio hrvatski?

Ja imam kolegicu u uredu, ona je Gradišćanska Hrvatica, i ona mi je „beibrocht“ moju prvu pravu hrvatsku rič, kad smo bili kade i to je bilo „Živili“ (on se smije). Do onda sam samo znao rič „pivo“ iz odmora, ali to je bilo sve.

Kad sam se kanio učiti hrvatski mi je ona dala flyer s informacijom o tečaji u centru i je rekla da je ime od učitelja na flyer-i. Ja sam pročitao cijeli tekst i onda sam pitao „Und wer ist jetzt der Lehrer? Ivan oder Ured?“ (on se smije) ... da „ured“ je bila druga rič na flyer-i. Ona je rekla: „Da Ivan ist der Lehrer, ‚ured‘ heißt Büro.“

Potom sam učio dvoja ljeta standard hrvatski kod Ivana Rončevića. On je bio dobar učitelj. Sam učio gramatiku polako i „ausgiebig“ i to je bila dobra „Grundlage“ za gradišćanskohrvatski. U ovom vrimenu sam upoznao Kolo Slavujce. Kad je bio tečaj na kraju, sam počeo kod Kolo Slavuja. I sad se učim i govorim gradišćanskohrvatski pred probom, na probi i po probi (on se smije).

Imaš i po tečaju još mogućnosti da se pominaš hrvatski i da tako čvrstiš i poboljšaš tvoje jezične kompetencije?

Ja načinjam konverzatorij u Centru. To je inicijativa od Silvije Rešetarić da se govori hrvatski va ležer atmosferi. To je mala grupa u Centru. Mi čitamo i se pominamo i svaki tajedan ima „tema tajedna“ i to moramo pripraviti. Svaki „Teilnehmer“ ima drugu motivaciju. Za mene je dobra mogućnost za govorit. To tribam, jer ja sam iz Dolnje Austrije i doma nimam mogućnost za pominati hrvatski. Poznam sada puno Hrvatov iz Gradišća, iz Novoga Sela, iz Cogrštofa, iz Velikoga Borištofa, iz Mjenova, iz Uzlopa i iz Stinjakov ... imam puno prijateljev iz Gradišća.

Na ki način se angažiraš u gradišćanskohrvatskoj sceni?

Kad sam bio u tečaju u Schwindgasse, sam upoznao Kolo Slavuj. Naš tečaj je bio na utorak, i proba od Kolo Slavuj je utorak. Ja sam u folkornoj tancanoj grupi u Dolnoj Austriji od 15 ljeti. I jedno ljeto sam jur kod Kolo Slavuja. Mene su interesirale tanci i jačke. Mi u Dolnjoj Austriji tancamo jako polako i jedan tanac je jedna koreografija. U Kolo Slavuju je čuda već koreografije i to je nešto novoga za mene. Čuda već melodije i korake i tanci su duži nego kod nas doma. To je echt super! Sam jur bio na šest nastupi, u Austriji, u Slovačkoj i u Hrvatskoj. Pri proba govorimo samo hrvatski. Kad imam probleme nešto razumiti, je „Erklärung“ isto po hrvatsku. To je mogućnost za mene bolje naučit i razumit gradišćanskohrvatski.

Michael Hirschler

[1] Za intervju sam ja strefio Michaela u Beču i sam snimio naš govor diktafonom. Za sljedeći tekst sam transkribirao sve tako, kot mi je to Michael njegovimi vlašćimi riči rekao. Ja sam za tekst, koga moreš sada čitati, ostavio riči i rečenice tako, kot se je Michael s manom pominao. Tako sam i neke germanizme ili neke „manje“ gramatikalne ili sintaktične pogriške ostavio u tekstu. Neke gramatikalne pogriške smo jur veljek pri govoru korigirali, tako da sam je mogao pravo u tekst napisati. Tim kanim pokazati, kako dobre su mu kompetencije u hrvatskom jeziku. – Ovim putem se kanim i zahvaliti kod Michaela, da si je časa zeo za mene i da mi je omogućio ov intervju. Lipa hvala!

Jezični tečaji i razgovorni jezik

Svako ljeto u prazniki Hrvatsko kulturno društvo organizira tečaje za dicu i mladinu. Svaki od trih tečajev HKD-a je koncipiran za posebnu grupu dice. Kemp u Velikom Boništofu ja mišljen za dicu, ka znaju hrvatski. Kemp nije tečaj u klasičnom smislu, nego jednostavno se stvori jedna okolica, u koj dica moru koristiti hrvatski jezik i svaki ga razumi.

Drugi tečaj je hrvatski tajedan na Stinjaki. Ovde se najavi čuda dice, ne samo iz južnoga Gradišća, nego i iz okolice Željeznoga i iz Hatov. Jezična kompetencija dice je djelomično jako slaba. Ali postoji interes za jezik, za jačke i za kulturu.

Dokle su ovi dva tečaji za dicu u starosti od osam do dvanaest ljet, je jezični tečaj u Hrvatskoj koncipiran za mlade u starosti od dvanaest do šesnaest ljet. Sudioniki ovih tečajev su najmanje šest ljet pohodili dvojezičan školski sistem. Pretpostavljam da su se u ovi šesti ljeti naučili dost riči i rudimentarnu gramatiku, iako doma ne moru ili ne kanu koristiti hrvatski jezik kao razgovorni jezik. Ne morem si predstaviti, da jedan školar more završiti šest ljet u predmetu Hrvatski, ako barem ne razumi osnovne informacije toga, kad se drugi pomina po hrvatsku.
Tako moram pretpostaviti, da dica imaju jezičnu kompetenciju, ali ju ne koristu. I pitam se: Zašto je to tako?

Kad sidim na stolu Savjeta za hrvatsku narodnu grupu, onda čujem čudakrat izreku „moramo biti obzirni prema nimcem" i „moramo napraviti reklamu za naš narod, jezik i kulturu". Ja velim: To već nije potribno, ar morem iz iskustva reć, da su ove intencije potpuno dostignute.

Ako jedno dite (ko isto pohadja takozvanu „dvojezičnu školu") ne razumi hrvatski (ili ne kani razumiti), onda se ostalih deset dice naravno pomina po nimšku, da ne bi isključili to jedno dite. A da jednojezični Austrijanci pokažuju sve već interesa za hrvatski jezik, se dobro more opaziti kad starji

dojdu na zadnji dan tečaja po svoju dicu. Neke izjave o vridnosti našega jezika bi rado i od onih čuo, ki bi sami mogli dici jezik dalje dat (i nažalost ne djelaju).

Nekad mi se čini, da se Gradišćanski Hrvati (posebno mladi) sramuju za svoj jezik, kulturu ili jednostavno za ono što su. Znači, da sada već ne tribamo kampanju, ka se obraća ljudem s nimškim materinskim jezikom, nego Gradišćanskim Hrvatom. Odvisno od društva ili organizacije, ko ili ka napravi kampanju, mogli bi se koristiti ovi slogani:

+ Ja znam (jedan jezik) već!
+ Robak je govorio ludost/zjalavost – dodatan jezik je ipak nešto vridan!

Ali sada bez šale: Osvidočen sam, da je najveći problem, da naš jezik u svakidanjem žitku naših mladih nije dost prezentan, ar sva društva Gradišćanskih Hrvatov skupa ne napravu dost projektov, ka dostignu mladinu.

Nije tako, da ne bi imali idejov, nego da je jako teško osvidočiti Savjet za narodnu grupu od nekih inovativnih projektov. Tako je neobično dugo duralo dokle je Savjet odobrio projekt „Zajačimo si"-App. Momentano ZIGH djela na projektu online rječnika s App-om za mobilne aparate. U moji očima je to najvažniji projekt, koga je jedno društvo ovo ljeto najavilo kod Savjeta. Svi školari bi nam bili zahvalni, ako već ne bi morali po staroj modi u tiskanom rječniku iskati. Je li će društvo za to dobiti veći dio sredstav iz podupiranja za narodnu grupu nije sigurno, nego o tomu se zaista još diskutira...

Matthias Wagner

hommes fatales

U našem današnjem članku vas kanimo obavijestiti o jednom tragičnom događaju koji se je dogodio u jednom dvojezičnom selu u Gradišću.
hommes fatales sreli su osobu koja je preživila strašno vrime za opširan intervju.
Ime sela i imena sva osoba smo za svaki slučaj preminili ili cenzirali.

hommes fatales: Razloži nam zašto si nas prosila za ovaj intervju.
Marica Rožica: Zadnji tajedni nisu bili laki za mene. Dogodili su se puno strašnih stvari.

hommes fatales: Prosimo te za kratki uvod.
Marica Rožica: Odrasla sam u dvojezičnom selu u Gradišću, pohodila sam dvojezičnu čuvarnicu, dvojezične škole i u prazniki sam bila na različti tečaji HKD-a kao na primjer na Stinjaki ili i u Hrvatskoj. Svaku nedelju smo bili kod svete maše i bila sam član kod tamburice. Ponosno sam nosila moju nošnju kad sam imala mogućnost.

izgubila je svoj identitet

hommes fatales: To je sve dobro, tako i triba. Objasni nam što se je onda dogodilo.
Marica Rožica: Onda sam u Beču srela jednog dečka i drugi dan smo se našli u mojem krevetu. Potom smo još više puta skupa izlazili i se zaljubili.

hommes fatales: Je on bio gradišćanski Hrvat ili je barem znao hrvatski?

Marica Rožica: Moram priznati da nije gradiščanski Hrvat i da ne zna hrvatski.

hommes fatales: Sram te bilo. Kako si to mogla dopustiti?
Marica Rožica: (počne se plakati)

hommes fatales: Razloži nam što se je onda dogodilo.

u Kljucarevci su ju protirali iz sela

Marica Rožica: Jednog dana je bilo tako daleko, i morala sam ga predstaviti mojim roditeljem. Kad smo došli domom, smo se svi pozdravili a onda ga je pitala moja baba: "Čiji si ti?", ali on ništa nije razumio i nije reagirao na to pitanje. Rekla sam njim da on ne zna hrvatski.

hommes fatales: Kakova je bila reakcija tvoje obitelji?
Marica Rožica: Moja baba se je zrušila, moja mama se je plakala a tata se je naljutio i prošao je u kuću.

Marica Rožica sama na svitu

hommes fatales: Kako je onda dalje išlo?
Marica Rožica: Moji roditelji su nazvali farnika. Onda sam se morala odlučiti. Moja obitelj ili moj dragi.

hommes fatales: Ufamo se, da si se odlučila za tvoju obitelj i za "gradišćansku hrvatnost"
Marica Rožica: Ne.

hommes fatales: Ne moremo razumiti kako si se mogla tako odlučiti. Kako je bilo raspoloženje u tvojem selu?
Marica Rožica: Ljudi su bili zbunjeni. Zvoni su zvonili, kad je farnik čuo što se je dogodilo. Tri dane dugo su po maši držali molitvenu uru za mene.
Brzo su izbrisali sve što je bilo s manom u vezi. Jedino, jedna svića gori za mene.

hommes fatales: To znači, od tvojega staroga života ništa nije ostalo?
Marica Rožica: Točno, drugi dan su skrsnuli moja nošnja i tambura. I Kruh nebeski, koga sam dostala za Prvo pričešćenje, su mi zeli. Ne, ništa mi nije ostalo. Za moju obitelj više ne egzistiram.

hommes fatales: Kako je tvoj tovaruš reagirao?
Marica Rožica: On me je ostavio. Dobio je jedno anonimno pismo u kojem je bilo napisano, da je to bio najgorji događaj za dijecezu i gradišćanske Hrvate u zadnjih 10 ljet. Bojao se je da mu se nešto ne stane i zato je prošao.

hommes fatales: Bez kuće, bez tovaruša (što je tom slučaju ionako bolje) – što si onda djelala?
Marica Rožica: Ništa nisam imala, samo črni rubac koga mi je mama još dala – jedino što još imam od nje. Skoro dva tajedne sam bila bez krova. I jedne noći me je pohodio duh. Izgledao je kao Mate Meršić Miloradić. I drugo jutro sam znala, da ne morem živiti prez „gradišćanske hrvatnosti". Znala sam da sam napravila veliku pogrišku i da moram probati da opet najdem na pravi, gradišćanskohrvatski put.
Zato sam išla od dvojezičnoga sela do dvojezičnoga sela. Ali nažalost se je ova vijest tako brzo bila proširila, da me nijedan farnik ili načelnik nije pustio u farski dom ili u općinski stan. Prosila sam za oproštenje, ali svi su me odbacali. Samo jedan farnik me je poškropio svetom vodom, ali nije mi mogao u oči pogledati. Onda sam znala, da sam napravila jedan od najvećih zločinov.

Vaši
hommes fatales

Nova Gora ne kani dati azil

Grupu Sveže amputirana ruka Satriania (S.A.R.S.) su u Beogradu, 2006. godine osnovali Dragan Kovačević- Žabac i Aleksandar Luković- Lukac. Sljedeće godine snimaju pjesmu Buđav lebac, koja gotovo trenutno postaje internet megahit s preko 3,6 milijuna klikova na Youtube-u, a i danas je jedan od traženijih hitova na radio postajama i u klubovima. Svoj prvi album jednostavnog naziva S.A.R.S. izdaju 2009. godine (PGP – RTS), a osim Buđavog lepca kao hitovi su se pokazale i pjesme Ratujemo ti i ja, Ana, Rakija, kao i Debeli lad, za koje su snimljeni i spotovi.

Svoj drugi album Perspektiva izdaju na prvi dan 2011. godine i nude ga u suradnji s MTV-em kao besplatan download fanovima koji su ga s oduševljenjem dočekali i skinuli preko 70 000 puta. Veliki hitovi s ovog albuma su pjesme To rade i Mir i ljubav, za koje su i snimljeni spotovi, koji imaju značajnu posjećenost na Youtube-u. Album je bio nominiran za MTV Awards – Best Adria Act. Naslovna stvar albuma je bila izostavljena s free downloada, te se godinu dana mogla čuti samo na koncertima. U siječnju 2012. godine konačno izlazi i studijska verzija pjesme Perspektiva zajedno sa spotom, koji momentalno ruši sve rekorde posjećenosti i nakon manje od pola godine po broju klikova prestiže i legendarni Buđav lebac, a do današnjeg dana prešao je brojku od 5 milijuna.

U ljeto 2012., u suradnji s crnogorskim hip hop duom Who See, objavljen je i prvi spot za tek nadolazeći, treći album, za pjesmu Bojana, koja je nekoliko tjedana zauzimala prvo mjesto na svim regionalnim top listama, a početkom 2013. objavljen je i drugi spot za novi album za pjesmu Mir u svetu koja je 20 dana provela na prvom mjestu regionalnog MTV-a, a već je postala hit i na koncertima.

U proljeće 2013., neposredno prije izlaska novog albuma, grupi S.A.R.S. je u Beogradu, na svečanosti povodom početka rada regionalnog VH1 kanala, dodijeljena godišnja nagrada "MTV Double Platinum Award" za spot Perspektiva, koji je tokom 2012. godine imao preko 800 prikazivanja na MTV-u.

23. ožujka 2013. godine službeno izlazi treći album pod nazivom "Kuća časti". Album je ponovo postavljen na free download na sstranici grupe www.sarsbend.com/download, kao i na regionalnim stranicama MTV Adrie. Na albumu se pojavljuju četiri suradnje: Alejandro Buendija (Saša Antić – TBF) u pjesmi "Malo mi je falilo", Shamso69 iz Brkova u pjesmi "Ti, ti, ti", Dial-up Lama iz Bolesne štenadi u pjesmi "Mir u svetu" i već spomenuti crnogorski duo Who See u pjesmi "Bojana". Za pjesmu "Ti, ti, ti" je za vrijeme gostovanja na festivalu Varaždin gori snimljen i najnoviji spot, pa tako treći album ima već tri objavljena video spota. Grupa S.A.R.S. je do danas uz tri albuma izdala i 11 spotova, od kojih je šest skupilo preko milijun klikova na Youtube-u.

Postavu benda čine:
Žarko Kovačević – Žare: vokal
Aleksandar Luković – Lukac: gitara
Sanja Lalić: prateći vokal
Nenad Đorđević – Đole: bas gitara
Boris Tasev – Bora: klavijature, harmonika
Petar Milanović – Pera: trombon, saksofon
Tihomir Hinić – Tile: bubnjevi
http://sarsbend.com/biografija/

BEGINI

Tamburaški sastav „Begini" iz Jastrebarskog počeo je sa svojim radom i nastupima 2002. godine. Naziv „Begini" dolazi od latinoameričkog ritma „begin".

2006. godina postaje prekretnica u radu sastava kada i započinje suradnja s producentom tamburaške glazbe Darkom Derviševićem s kojim počinje i ozbiljniji rad sastava. U suradnji s Derviševićem, Jerry Grcevichem i TS "Gazde" početkom 2009. godine „Begini" izdaju svoj prvi album pod nazivom „Laži, laži dušo".

Početkom 2011. godine „Begini" uvode u svoj sastav i bubnjara želeći svoj rad usmjeriti prema sasvim jednom novom stilu moderne tamburaške glazbe te počinje suradnja sa Damirom Popovićem iz TS „Gazde" i Ivanom Zakom. Iste godine, nastupom na poznatom i najvećem festivalu tamburaške glazbe „Zlatne žice Slavonije" u Požegi sa pjesmom „Da si kraj mene" izborili smo nastup u finalnoj večeri festivala te time napravili jedan od najvećih uspjeha sastava.

12. veljače 2012. godine velikim koncertom koji se održao u „Princess" centru u Jastrebarskom obilježili smo 10 godina postojanja i rada TS „Begini". Uz nas su na koncertu, uz našu pratnju, nastupili kao gosti kvartet „Gubec", Stjepan Jeršek „Štef", Ivan Zak i Antonija Šola te tamburaški sastavi „Gazde" , „Tamburaši za dušu" i ŽVS „Gouriena".

2012. godine pjesmom „Za sve moje bivše" po drugi puta nastupamo na festivalu „Zlatne žice Slavonije" u Požegi kada ponavljamo uspjeh iz 2011. godine te smo ponovno izborili nastup u finalnoj večeri festivala. Pjesma „Za sve moje bivše" postaje naš prvi veći uspjeh te za nju snimamo i svoj prvi spot.

Krajem 2012. godine počinjemo s radom na novom albumu u suradnji s Ivanom Zakom koji bi trebao izaći tijekom 2013. godine.

Radom na novom albumu počinje i naš rad na razvoju.

Izvor: http://begini.hr/o-nama/, 28.04.15

LETEĆI ODRED

Leteći odred je svoj veliki uzlet počeo prije 18 godina kada ih je otkrio, podržao i lansirao Husein Hasanefendić - Hus, priznati i renomirani autor i vođa Parnog valjka uz pomoć Marijana Brkića – Brka, također producenta i gitarista Parnog valjka. Od 1992. godine do 2008. godine, ujedno najplodonosnijeg perioda grupe, Leteći odred izdao je ukupno deset albuma, od toga osam studijskih, jedan live album s koncerta u Domu sportova i jedan kompilacijski best off album, te videosnimku sa koncerta u Domu sportova „Zagrebu za Valentinovo". Veliki je broj uspješnih skladbi koje su ovaj bend održale tako dugo na glazbenoj sceni, a zasigurno njihovi najveći naslovi su **„Od Prevlake do Dunava", „Sanjao sam moju Ružicu", „Večeras je dušo rođendan tvoj", „Zbog tebe oženiti se neću" , „Daj mi sebe" „Žao mi je", „Ja sam mali Mate", „Kažu", „Jednu mladost imam", „Ljubav nije matematika" , „Bez obaveza"** itd. Tijekom dugogodišnje karijere Leteći odred prodao je na desetke tisuća albuma i postigao nekoliko zlatnih i srebrnih tiraža, te tri puta rasprodao dvoranu Doma sportova u Zagrebu. Frontman i glavni autor grupe Denis Dumančić svih ovih godina nije prestajao autorski djelovati pa je pisao i za druge glazbenike poput Crvene jabuke, Kemala Montena, Danijele Martinović, Massima itd.

Svoj veliki come back Leteći odred najavio je krajem 2010. lansiravši svoj veliki hit ‚Studeni' koji je ponovno skrenuo pažnju publike na njih aktivirav ši ih ponovno koncertno i diskografski. Nešto osvježenog sastava Leteći odred je nastavio tamo gdje je i stao, a uz izlazak najnovijeg kompilacijskog albuma ‚Best of odreda' na kojem su se uz nove pjesme ‚**Studeni'** i ‚Dok se kuneš' našlo 35 pjesama koje su obilježile njihov dosadašnji rad održan je **veliki zagrebački koncert u Tvornici kulture** gdje su i službeno proslavili svoju punoljetnost i pokazali da su i dalje jedan od najpopularnijih i najboljih pop/rock sastava u Hrvatskoj.

Klapa Kampanel

Klapa djeluje od veljače 1996. Nastala je iz primoštenske klape Kumpari. Nizom nesretnih okolnosti okupila je grupu obješenjaka koji su našli u njoj izliku za bančevanje i razvlačenje studiranja. Poznata po neurotičnim probama, anarhiji, samovolji, ekstremizmu, kao i po brojnim neiskorištenim prilikama za promociju. Ogroman broj nastupa. U drugoj od tri faza je klapa bila miješana klapa. Zbog toga nije smijela sudjelivati prim Omiškom festivalu jer onda još nisu smijeli nastupati miješane klape. Samo za one s jakim živcima.

22 STVARI KOJU TREBA ZNATI O KLAPI KAMPANEL:

1. Volimo i pivati i svirati
2. Pivamo i sviramo jako često - skoro svakodnevno
3. Pivamo i sviramo na raznim mjestima - doma, pod tušem, u koncertnim dvoranama, na pozornicama, po tramvajima, na televiziji i radiju, u restoranu ili kafiću, u crkvi, na moru i na kopnu, na ulici, ispod smokve ili masline, u veleposlanstvu, na terasi, u konobi, u atriju, u kazalištu, u muzeju ili galeriji, u studiju, u vrtlu, u amfiteatru, u paviljonu, na sajmu, na brodu, u hrvatskom domu, ambasadi, u polju, na expo-u, u kužini, na brdu, u banskim dvorima, u nečijem podrumu ili tavanu, na balkonu, na stadionu, kraj potoka, u ultraextramodernim građevinama, u fakultetskim dvoranama, u kolibi. Kad je pisma, svako misto dobije dušu.
4. Pivamo i sviramo različitu glazbu, od ‚a capella' pisama, dalmatinskih klasika, starijih i novijih šlagera, pop glazbe, tradicionalne glazbe raznih dalmatinskih i hrvatskih krajeva, možemo i tamburaške, i pokoju cigansku, čak i funky, glavno da je šou, al najviše volimo šibensku pismu
5. Pivamo i sviramo u raznim prigodama: na konertima, na svadbama, na domjencima, smotrama, festivalima, pa onda kad nam je dosadno, kad se dobro naidemo i napijemo, kad nam je lipo, kad nismo od volje pa da se oraspoložimo, kad učinimo neki posa, kad je neki akustični prostor, na probama, na krstitkama i krizmama, na rođendanima i imendanima, na početku novog semestra, u raznoraznim radio i tv emisijama, na seminarima, na promocijama knjiga, na proslavama nekog praznika, za Božić, Uskrs ili Gospu, na feštama u našim malim mistima, turistima i našima; onda pivamo kad neko oće osvojit svoju dragu, rjeđe kad neko oće šarmirati dragoga, pa pivamo kad je neko zbog nečega sritan, a ponekad i kad su ljudi tužni. Pivamo kad je neko nešto naučija (još ako je dobija diplomu), ili ako je neko nešto pametno odlučija. Pivamo kad je neko ozdravija, a još više kad je neko već dugo zdrav; mada pivamo i onima koji su bolesni, pa da ozdrave. A puno pivamo i doktorima. Pivamo i kad naši pobjede. Pivamo kad se neko rodija, preporodija, ili umra (ima i toga). Pivamo ponekad i bez veze, za Majmunovo. Rijetko kad nam dopizdi pivati, a tada samo sviramo. A ponekad nam i to dopizdi, kad pretjeramo; ali se opet brzo zaželimo.
6. Najviše pivamo i sviramo šta je nama gušt
7. Nemamo predrasuda, svaka pisma može biti dobra. Samo je ponekad tekst zajeban.
8. Dobro pivamo i sviramo. To znamo. Znamo i da puno drugih dobro pivaju i sviraju. Svi koji guštaju u svojoj pismi su dobri. Mi puno guštamo. Kad ne guštamo, onda nismo dobri.
9. Osim šta pivamo, volimo i slušati.
10. Osim šta slušamo, volimo i gledati. Još ako su ženske u pitanju...
11. Govorimo da smo Primoštenci, ali skoro pola nas nije.
12. Govorimo da smo Dalmatinci, ali živimo u Zagrebu. Tu najviše pivamo.
13. Fala Bogu, prestali smo govoriti da smo studenti. Ko je završija završija je, ko nije i neće.
14. Volimo raditi, nismo lijeni. Samo nemamo vrimena.
15. Probe nam više nisu neurotične. Nemamo vrimena za to. Nemamo vrimena ni za probe.
16. Više nema anarhije, točno se zna ko šta radi. Ako te zapadne dužnost da ne radiš ništa, onda ima tako da postupiš.
17. Više nema samovolje. Samo nevolje.
18. I dalje ima ekstremizma. To smo mi, ponekad nemamo miru.
19. Više nemamo neiskorištene prilike za promociju. Sad sve koristimo u svrhu vlastite promocije.
20. Možda ćemo dogodine ići na Omiš.
21. Imamo čelične živce, život nas naučio.
22. Izdali smo album, zove se „Aj ća, volin te"

Članovi:

Nikša Antica - 2.tenor, bariton - gitara
Ante Antić - 2. tenor
Tomislav Prcela - 2. tenor - gitara
Mate Gaćina - Bariton - gitara, harmonika
Jerica Gracin - Bas - mandola, kontrabas
Miro Trgo - Bas
Emil Martinović - Bas
Davor Krnjak - bariton - mandolina
Nado Santini - 1. tenor

pinkica

Grupa Pinkica iz južnoga Gradišća iz Ugarske, točnije iz Petrovoga Sela, osnovana je davno 1996. Ljeta kot nova formacija bogate petroviske muzičke tradicije. Tradicionalni instrumenti skupa s tamburom daju jedinstveni zvuk sastavu.

2012. ljeta napravili su svoju prvu autorsku jačku, pod naslovom *Mirno more*, skupa s videoclipom, što je dokaz velike želje za svoj put, sa svojimi jačkami. Dugoljetno skupno muziciranje na skoro svakoj većoj pozornici ne samo u cijelom Gradišću, nego i u Hrvatskoj, Nimškoj, Italiji i naravno u svakoj regiji Ugarske, kade živu Hrvati, su dokaz da je Pinkica željna za dobre, glasne zabave do rane zore… :)

Sabina Balogh- vokal
Rajmund Filipovits - vokal, gitara, tambura
Mikloš Temmel - gitara, vokal
Dušan Timar - bas, vokal
Robert Harangozo - keyboard, vokal
Dominik Janny - bubanj

Energija - najbolja riječ koja moze opisati ovaj četveročlani čopor (Rudel). Bend je od prvog dana u istoj postavi zbog kemije koja se dogodila na prvoj probi, a zašto? Kada imate čvrstu ritam sekciju, prepoznatljivu gitaru i ubitačan (mörderisch) vokal, sve postaje jasno. To je Jay Bow. Zajedno sviramo 2. godine i namjeravamo dugo zajedno svirati. Svatko od nas ima dosta glazbenog iskustva, ali smo svi složni da je nevjerojatno ovo što imamo, a to je ljubav, volja i energija. Kao što je napisano, u bendu su 4 člana:

Vasko - bubanj
Vedo - bas gitara
Pop - solo gitara, prateći vokal
Dudo - vokal, ritam gitara

TURBO KROWODN

U ljetu 2012. je jačkar i kompozitor Mario Gregorich okupio četire muzičare oko sebe da pri jednom jedinstvenom koncertu prezentira svoje do tada neobjavljene jačke. Nastup, ončas još pod imenom „Fly i Turbokrowodi", je izazvao oduševljene reakcije sa strani publike. Jur kratko potom došlo je do angažmana u poznatom bečanskom kult-lokalu "Ostklub" na Schwarzenbergplatz-u. Ta prvi nastup u Beču je bio tako uspješan da su ti pet muzičari zaključili pretvoriti njev projekt u bend. I tako se je rodila grupa „Turbokrowodn". Onda je slijedio korak za korakom: po prvi nastupi je bend - jur ljetodan kašnje - prošao na recording-session u študio. Tomu su opet slijedili već nastupi u Austriji i inozemstvu, a 2014. je grupa opet bila u študiju da snimi zadnje jačke. Sada stoji grupa „Turbokrowodn" kratko pred završetkom svojega prvoga albuma. Svi petimi muzičari su porijeklom iz sridnjega Gradišća. Kot jur i ime uvadi, su „Turbokrowodn-i" moderni odgovor na onde rodjeni „Krowodnrock".

27.10. ćedu prezentirati njev prvi studio-album "24/7" u bečanskom kult-lokalu "Chelsea".

mario gregorich - vocal, git
justin kodnar - keys, acordeon
forian pauer - git
thomas kröpfl - bass
micharl schreiber - drums

DAN MLADINE 2015 PROGRAM

Petak / Freitag / Péntek 18.9.2015.

15:00 Dičje otpodne / Kindernachmittag / Gyerekdélután
škola / Schule / iskola
Školarice i školari iz sjevernoga Gradišća se naticaju i zabavljaju na različni stacija.
Puno zabave je garantirano.
Schülerinnen und Schüler des nördlichen Burgenlandes sind zu einem Spielenachmittag eingeladen.
Az északi vándidéki horvát iskolások szórakoznak és versenyeznek a különféle stacidkon. A jó szórakozás garantált.

18:30 Otvaranje / Eröffnung / Megnyitó
farski škadanj / Franziskushaus / paplak
oblikovanje / Gestaltung / Felépük: Klapa Vrime

20:30 Koncerti / Konzerte / Koncert
šator / Zelt / sátor
Begini / S.A.R.S / Pinkica

Subota / Samstag / Szombat 19.9.2015.

12:00 Objed / Mittagessen / Ebéd
školski dvor / Schulhof / iskolaudvar
Gulaš i vegetarijsko jilo za sve, ki prenočuju u DM-kempu.
Gulasch und etwas Vegtarisches für alle, die im DM-Camp übernachten.
Pörkölt és vegetáriánus étel minden DM táborlakónak.

14:00 Vulkaprodrštofski desetoboj / Wulkaprodersdorfer Zehnkampf / Vulkapordányi tizpróba
Nogometno igrališče / Sportplatz / focipálya
Prijava momčadov od 5 ljudi na mjestu.
Anmeldung der Teams zu je 5 vor Ort.
Az 5 fős csapatok jelentkezése helyben.

16:00 Djelaonica / Workshop / műhely
Naša muzička scena - Koncepti različnih grupov u manjina
škola / Schule / iskola

20:30 Koncerti / Konzerte / Koncertek
šator / Zelt / sátor
Klapa Kampanel / Letaći Odred / Turbokrowodn / Jay Bow

Nedilja / Sonntag / Vasárnap 20.9.2015.

10:30 Sveta maša / Heilige Messe / Szentmise
crikva / Kirche / templom
oblikovanje / Gestaltung / Felépük: Prijano

12:00 Objed na danu prez auta / Mittagessen am Autofreien Tag / Ebéd az autómentes napon

14:00 Dan prez auta / Autofreier Sonntag / Autómentes nap

Informacija / Information / Információ

Kemp će biti u Školskoj dvorani. Šator stoji na sportskom igralištu.
Das Camp wird in der Turnhalle der Schule sein. Das Zelt steht am Sportplatz.
A tábor az iskolaudvarral lesz. A sátor a sportpályán áll.

VULKAPRODRŠTOF U PJESMA

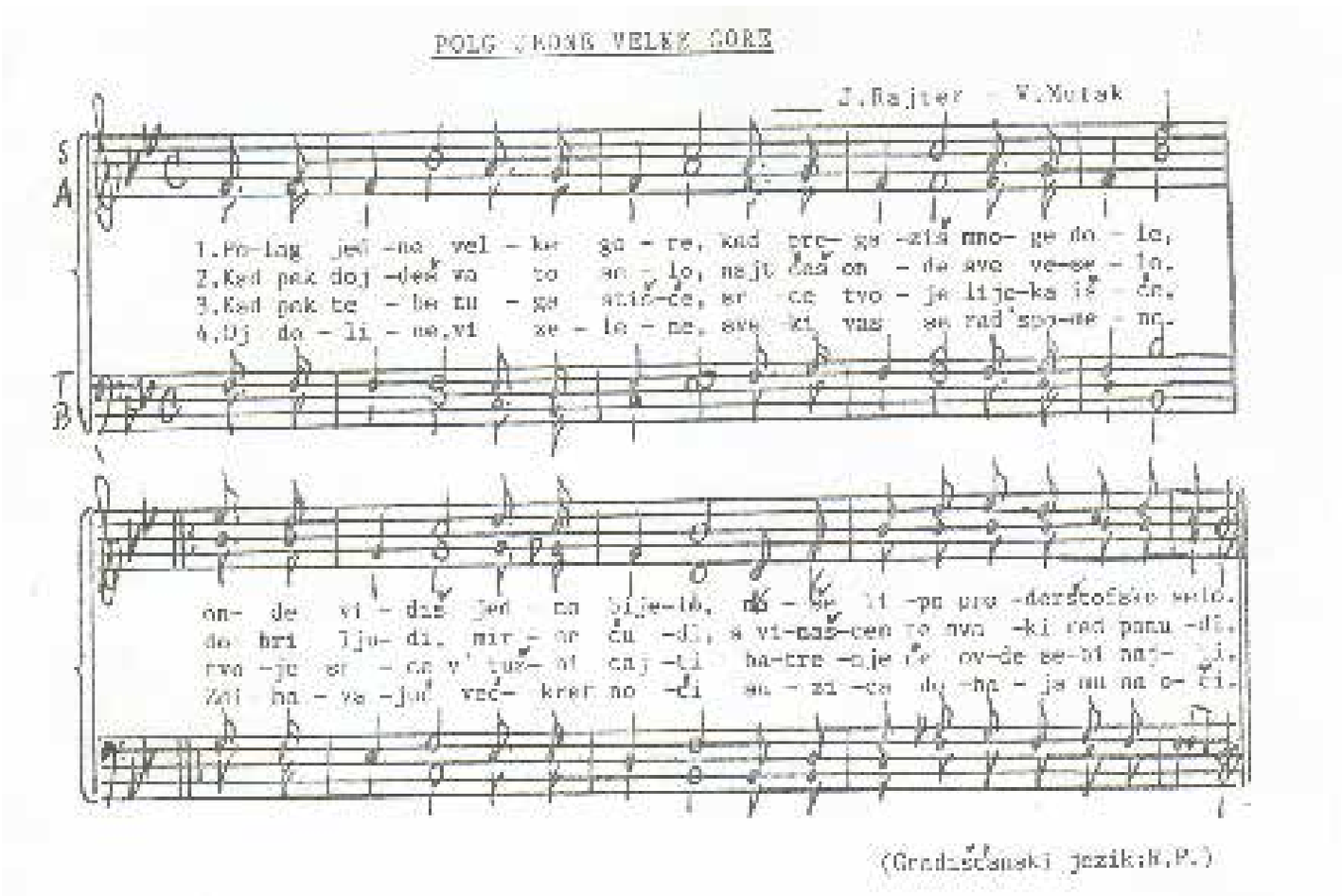

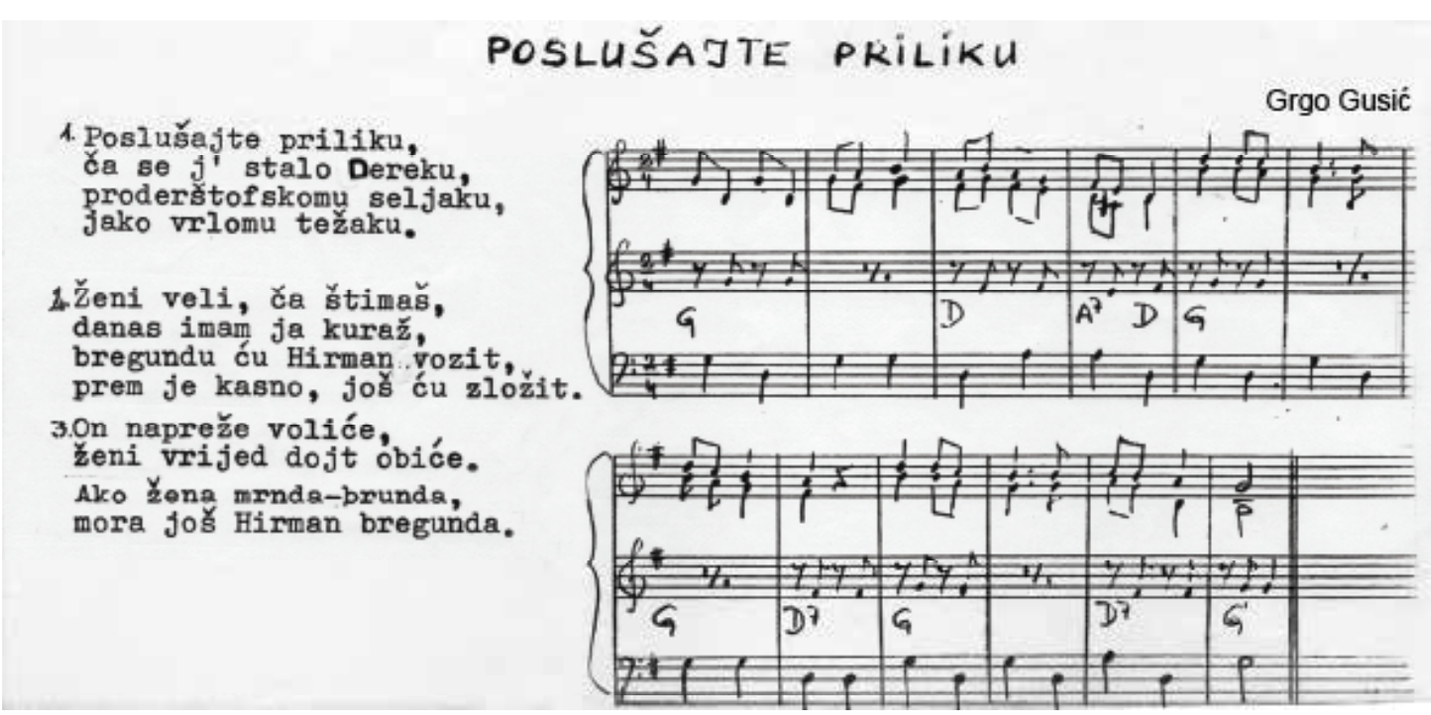

VULKAPRODRŠTOF U SRCU

„Prodrštof milo selo drago, najlipše si na svitu vom. Na te ja mislim tako rado, nek ti si srca pravi dom. Bud' mi pozdravljeno, selo ti moje ljubljeno. Radost si srca mog, da živi tebe Bog!
Ovde su otac, mat rodjaki, ovde je radost moja sva. Ovde me pozna človik svaki, ovde mi svaki ime zna. Ako me koč i želja vabi, da vidim svita lipote, srce mi nikad ne pozabi, da doma najlipše je sve."

Ovo se čuje u jački ku je napisao Feri Sučić. Općina Vulkaprodrštof je naselje u dolini Vulke, ima veličinu od 12,22 km² i ima 1902 stanovnike.

Okolica Prodrštofa je jur za vrime mlade kamene dobe (5000 p. K.) bila naseljena. Za vrime rimskoga carstva (400 K. r.) je selo ležalo na važnoj magistrali (Vincijalna cesta). Na već mjesti u selu su bili rimski dvori, rimski cimitor se je nahadjao kod kolodvora, kade su 1879./80. ljeta našli čuda rimskih grobov kad su izgradili željeznicu.
Latinska povelja iz 1292. ljeta je najstariji pismeni dokumenat za Vulkaprodrštof. Turski boji 1529. i 1532. su teško potrefili selo, tako da su morali početi naseljavati Hrvate. Jur oko 1530. su došli prvi Hrvati. Od toga trenutka je bilo sve već i već hrvatskih doseljenikov tako da je i Vulkaprodrštof nastao gradišćanskohrvatsko selo. Za vrime med dvimi boji i za vrime Prvoga svitskoga boja je ekonomsko stanje općine bilo jako čemerno, tako da se je žitak u općini počeo nek potiho normalizirati.
Danas je Vulkaprodrštof centrala "Vodnoga društva Vulkadoline" ko se zove ZARA. Zbog povoljnoga privrednoga i geografskoga položaja je Vulkaprodrštof i značajan za promet u regiji. Na svečevanju 700-ljetnoga postojanja je općina Vulkaprodrštof 21. junija 1992. ljeta dostala pravo da se zove trgovišće, "Marktgemeinde". Vulkaprodrštof je u toku svoje povijesti narasao do poletne općine ka zna pokazati već ke uspjehe na komunalnom, kulturnom i ekonomskom području. Vulkaprodrštof ima jaslice, veliku čuvarnicu i osnovnu školu, poduzeće i sabirališće za otpatke, policijsku štaciju, lipe rastoke i krčme, dobre vinogradare i moćne seljake, vrtljariju, različna poduzeća, nogometni klub, limenu glazbu i čuda društav, društvo za folklor „Poljance", društvo za tenis, šah, polipšanje sela, za seniore i penzioniste, za podupiranje nemoćnih i još neka druga. Kot Cindrovci (britve) ili Trajštofci (mrkvari) imaju i Vulkaprodrštofci nadimak, naime „tumari".

Kanite već znati? Onda se vidimo na Danu mladine od 18. do 20. septembra ovoga ljeta, ki će se po prvi put održati u Vulkaprodrštofu.

Dan mladine će organizirat će ovo ljeto hrvatska folklorna grupa POLJANCI iz Vulkaprodrštofa. Društvo se je 1977. ljeta osnovalo i ima oko 100 kotrigov svake starosti, tamburaše, jačkare i tancoše.

Cilj društva je jur uvijek bio dicu i mladinu oduševiti za pozitivne namjere jedne grupe, za hrvatske običaje, hrvatski jezik, nošnju, narodne tance i jačke, da bi se zapisali, obdržali i dali dalje na veselje svih i na diku naše domovine. Muzikalni i tančeni program grupa sve već proširuje, popularna hrvatska muzika člane grupe jako zanima, a i sakralna muzika je Poljancem jako važna. Oni redovito oblikuju svete maše u selu, ali i izvan sela. Otkad grupa postoji, su se kotrigi stalno trudili, da sami sebi obdržu dobro raspoloženje i da je na druge prensu. Grupa stalno nastupa, i to ne samo u Vulkaprodrštofu i okolici, nego po cijeloj Austriji i u inozemstvu.

izvor: www.poljanci.at
www.wulkaprodersdorf.at

SADRŽAJ

novi glas

DAN MLADINE - SPECIAL

Uvodni članak 03

Farski factsheet & intervju s fra Jelićem 04

Jezuš i Čarlie Fara u krizi 06

Jezuš i ja 07

Mlad, bedav i u Hrvatskoj Gdje? Kako? Kada? 08

Interview: Gerhard Steier 14

Dica bez granice 16

Der Krowod in mir 17

18 Radio OP

20 Hakovska večer: HAK the finals

21 Hakovci na MEN-seminaru u Rumunjskoj

21 MEN Kampanja

22 #gradHrv

23 Kratke novosti

UVODNE RIČI GLAVNOG ORGANIZATORA DANA MLADINE 2015

Drage štiteljice, dragi štitelji!

Jako se veselim, da smim ovo ljeto organizati u ime Haka Dan mladine. Ovo veselje je još veće, jer ovo ljeto po prvi put gostujemo s ovom priredbom u Vulkaprodrštofu, s kim me čuda povezuje: Moja majka je rodjena Vulkaprodrštofka i je ovde po študiju Beči osnovala folklornu grupu Poljanci u koj sam ja odrasao i imam čast da peljam tancošku grupu.

Nije bilo lako najti selo, ko bi održalo Dan mladine. Sela, s kimi sam se pominao, su rekla ili da nimaju dost kapacitetov ili su me odgodili na drugi put. Na hrvatskom balu Beči sam ovu čemernu vist divičicam iz folklorne grupe povidao i nisam mogao vjerovati kad su veljek rekle: Mi ćemo to. I tako se je friško okupila grupa, ka se je zela za organizaciju. Pokidob sam bio integriran i u seosku organizaciju, je komunikacija med Hakom i Poljanci jako dobro funkcionirala. Ali i unutar Haka a i sela je organizacija bila jako konstruktivna i dobra.

Za sve, ki premišljavaju da li ćedu se za Dan mladine zeti: Nute. To je super iskustvo, pri kom se čuda nauči i doživi. Ja bi je veljek opet načinjio. Djelo je, to je jasno, ali ja mislim da to zna svako selo učiniti. Dan mladine povezuje!

Kod programa je isto ča novoga: U nedilju neće biti folklornoga otpodneva kot do sada svenek, nego dan prez auta. Pri ovoj tradicionalnoj priredbi je zaprta cijela glavna cesta za promet. Rastoki, krčme i društva imaju štande po cesti, a limena glazba Vulkaprodrštof, Sautanzmusik i Poljanci guslaju po različni mjesti. Neka i gosti Dana mladine upoznaju ovu posebnu priredbu.

Pokusili smo šaroliki program sastaviti, ki je pred svim i za mladje i za starije atraktivan. Na petak imamo s Begini takorekuć mlade „Gazde" a sa S.A.R.S.-om jednu Raggae grupu. Pinkica kompletira ov dan s tim, da je za svakoga ča ovde. Subotu će dojti s Klapom Kampanel jedna mlada klap,a ka je i za zabavu dobra. Leteći odred je poznata rock grupa iz Hrvatske s dost poznatimi jačkami. Jay Bow su lokalni matadori, a Turbokrowodni su mladi rok naraštaj Gradišća. S ovim programom mislim, da si moremo dost ljudi za sve dane očekivati.

Lukas Kornfeind

broj 03 - 2015

DAN MLADINE 2015

VULKAPRODRŠTOF 18.-20.09.

NOVI GLAS 22015

novi glas
Časopis Hrvatskoga akademskoga kluba

PETAK

S.A.R.S. BEGINI PINKICA

SUBOTA SCHMEX

JAY BOW KLAPA KAMPANEL
TURBOKROWODN LETEĆI ODRED

NEDILJA

sveta maša
dan prez auta

www.danmladine.at

Bus:
info@hakovd.org
ms/sms/kata
tanc i rojcal

kultur burgenland Raiffeisen Centra-Consult BADLOP Burgenlandkroatische Sparkasse RA Franjo Schruff KOSMO biber
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes